

Vergaderjaar 2010–2011

29 924

Toezichtsverslagen AIVD en MIVD

Nr. 61

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 7 december 2010

De vaste commissie voor Defensie¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) naar aanleiding van de brief van de minister van Defensie van 27 augustus 2010 inzake het handelen van de MIVD ten aanzien van twee geschorste medewerkers en toezending van het rapport van de CTIVD over deze zaak (Kamerstuk 29 924, nr. 59). De minister van Defensie heeft bij brief van 6 december 2010 de antwoorden van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten op de vragen toegezonden. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Miltenburg

De griffier van de commissie,
De Lange

¹ Samenstelling:

Leden: Beek, W.I.I. van (VVD), voorzitter, Bommel, H. van (SP), Staaij, C.G. van der (SGP), Timmermans, F.C.G.M. (PvdA), Eijssink, A.M.C. (PvdA), Miltenburg, A. van (VVD), Knops, R.W. (CDA), Jacobi, L. (PvdA), Brinkman, H. (PVV), Broeke, J.H. ten (VVD), Dijk, J.J. van (SP), Thieme, M.L. (PvdD), Wiegman-van Meppelen Scheppink, E.E. (CU), Rouwe, S. de (CDA), ondervoorzitter, Berndsén, M.A. (D66), Kortenoeven, W.R.F. (PVV), Monasch, J.S. (PvdA), Bosman, A. (VVD), El Fassed, A. (GL), Hernandez, M.M. (PVV), Bruins Slot, H.G.J. (CDA), Hachchi, W. (D66) en Grashoff, H.J. (GL).
Plv. leden: Taverne, J. (VVD), Raak, A.A.G.M. van (SP), Dijkgraaf, E. (SGP), Smeets, P.E. (PvdA), Wolbert, A.G. (PvdA), Dijkhoff, K.H.D.M. (VVD), Ferrier, K.G. (CDA), Samsom, D.M. (PvdA), Helder, L.M.J.S. (PVV), Nicolai, A. (VVD), Irrgang, E. (SP), Ouwehand, E. (PvdD), Voordewind, J.S. (CU), Ormel, H.J. (CDA), Schouw, A.G. (D66), Bontes, L. (PVV), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Mulder, A. (VVD), Halsema, F. (GL), Roon, R. de (PVV), Haverkamp, M.C. (CDA), Pechtold, A. (D66) en Braakhuis, B.A.M. (GL).

1

De commissie heeft negen verschillende onderzoeken met de geschorst(e) medewerker(s) beoordeeld. Hoeveel onderzoeken zijn er in verband met de met de geschorst(e) medewerker(s) in totaal geweest? En zijn hiermee alle onderzoeken van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) aan de orde geweest?

Het onderzoek door de Commissie heeft betrekking gehad op alle voor het onderzoek relevante handelingen van de MIVD jegens de geschorste medewerkers die in de periode van begin oktober 2006 tot half maart 2010 hebben plaatsgevonden.

2

Is de Commissie bekend met de wijze waarop de informatie waarover in de derde alinea wordt gesproken bij de MIVD binnen is gekomen? Is deze informatie anoniem binnengekomen of via een bekende bron?

De informatie die leidde tot het instellen van het eerste contra-inlichtingenonderzoek en het eerste hernieuwde veiligheidsonderzoek is niet anoniem binnengekomen. Over de inhoud en de bron van de binnengekomen informatie kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

3

Is de Commissie bekend wie de binnengekomen informatie beoordeelt op betrouwbaarheid en herkomst?

Ja, dat is de Commissie bekend. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

4

Is de Commissie bekend wie op basis van de binnengekomen informatie en het gewicht wat daaraan wordt toegekend, kan besluiten tot de relatief zware maatregel van schorsing?

Ja, dat is de Commissie bekend. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

5

Hoe oordeelt de commissie over de opvatting dat de MIVD op basis van informatie tot een verdenking is gekomen terwijl men in een rechtstaat het adagium hanteert dat iemand onschuldig is tot het tegendeel is bewezen. In hoeverre is het komen tot een verdenking op basis van informatie strijdig met dit uitgangspunt?

De Commissie acht de schorsing van deze medewerker niet in strijd met dit beginsel. Het Burgerlijk ambtenaren reglement Defensie (BARD) schept uitdrukkelijk de mogelijkheid om een medewerker te schorsen wanneer het belang van de dienst zulks vordert (artikel 109 lid 2 onder c). Het Algemeen Militair Ambtenaren Reglement (AMAR) bevat een identieke bepaling in artikel 34 lid 2 onder c.

6

Deze verdenking vormde, na verder onderzoek, uiteindelijk de aanleiding voor het schorsen van beide medewerkers. Is de Commissie bekend of het nadere onderzoek voldoende bewijs opleverde om over te gaan tot schorsing?

Ja, dat is de Commissie bekend. In paragraaf 8.2 van het toezichtsrapport wordt weergegeven waarom de MIVD het noodzakelijk achtte om de twee medewerkers in het belang van de dienst te schorsen.

7

Uit de eerste contra-inlichtingenoperatie kwam informatie voort die leidde tot de verdenking dat de medewerkers voornemens waren een pensioen-voorziening op te bouwen. Is de Commissie bekend tot welke verdenking de eerst binnengekomen informatie leidde?

Zie de beantwoording van vraag 2.

8

Naar welk hernieuwde veiligheidsonderzoek verwijst de Commissie, het onderzoek uit 2007 of 2008, waarna de MIVD naar aanleiding van nieuwe meldingen bijzondere bevoegdheden heeft ingezet?

De Commissie verwijst naar het hernieuwde veiligheidsonderzoek naar beide medewerkers, gestart in mei 2007.

9

Is de Commissie bekend welke bijzondere bevoegdheden door de MIVD gebruikt zijn en wie de goedkeuring voor het gebruik van deze bijzondere bevoegdheden heeft gegeven?

De bedoelde zin van de samenvatting verwijst naar de materie beschreven in paragraaf 9 van het toezichtsrapport. De Commissie kan hierover, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

10

Wanneer kan men, in het oordeel van de Commissie, spreken van voldoende aanleiding voor het instellen van de twee hernieuwde veiligheidsonderzoeken?

Buiten het periodieke hernieuwde veiligheidsonderzoek is de directeur van de MIVD op grond van artikel 9 lid 2 Wvo jo. artikel 3 Mandaatregeling Defensie Wiv 2002 en Wvo bevoegd een hernieuwd veiligheidsonderzoek in te stellen indien hem blijkt van feiten of omstandigheden die dit onderzoek rechtvaardigen. Bij het beoordelen van het gerechtvaardigd zijn van het instellen van het onderzoek dient rekening te worden gehouden met de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokken medewerker die wordt gemaakt door het onderzoek. Naar het oordeel van de Commissie kon de directeur van de MIVD in beide onderzochte gevallen redelijkerwijs besluiten een hernieuwd veiligheidsonderzoek in te stellen. De Commissie verwijst naar subparagraaf 3.1.1 van het toezichtsrapport.

11

Is de Commissie van oordeel dat wanneer het eerste hernieuwde veiligheidsonderzoek met meer gerichtheid en diepgang uitgevoerd zou zijn, een tweede hernieuwd veiligheidsonderzoek achterwege had kunnen blijven?

Nee, zoals uit het toezichtsrapport blijkt richtte het tweede hernieuwde veiligheidsonderzoek zich grotendeels op andere materie dan het eerste hernieuwde veiligheidsonderzoek.

12

De Commissie oordeelt dat de MIVD op dat moment niet had mogen beslissen de Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) van de betrokkene te handhaven. Is de Commissie bekend waarom dat anders is gegaan?

Het is aan de Minister van Defensie om zich uit te spreken over de redenen die aan bepaalde beslissingen van de MIVD ten grondslag hebben gelegen.

13

Zijn de ernstige aanwijzingen die de MIVD volgens de Commissie had over de betrokken werknemer afkomstig uit het eigen onderzoek van de MIVD, dat volgens de Commissie met meer gerichtheid en diepgang had moeten worden uitgevoerd? Of zijn deze ernstige aanwijzig afkomstig uit de eerst binnengekomen informatie?

Deze aanwijzingen kwamen voort uit de telefoontap die in het kader van het eerste contra-inlichtingenonderzoek was ingezet (zie paragraaf 5.3 toezichtsrapport).

14

De Commissie oordeelt over het tweede hernieuwde veiligheidsonderzoek dat het binnen de wet- en regelgeving is uitgevoerd. Wat is het oordeel van de Commissie over het eerste hernieuwde veiligheidsonderzoek?

De Commissie is van oordeel dat het eerste hernieuwde veiligheidsonderzoek slechts ten dele volgens de geldende wet- en regelgeving is uitgevoerd. Zij verwijst hierbij naar haar conclusies in paragraaf 5.4 van het toezichtsrapport.

15

Hoe kan het dat er twee onderzoekscommissie (commissie Borghouts en de CTIVD) tot twee zulke verschillende conclusies zijn gekomen? Zijn beide Commissie op basis van dezelfde informatie, bronnen en documenten tot de verschillende conclusies gekomen? Welke Commissie heeft de beschikking gehad over het volledige dossier.

De Commissie heeft kennis genomen van het volledige rapport van de commissie Borghouts. Voor zover de Commissie bekend heeft zowel de Commissie Borghouts als zijzelf de beschikking gehad over alle relevante documenten. Dit geldt ook voor de Bezwarenadviescommissie Veiligheidsonderzoeken Defensie.

De commissie Borghouts heeft op bepaalde punten een andere weging van de betrokken feiten en belangen gehanteerd dan de Commissie. Hierbij gaat het met name om het door één van de geschorste medewerkers achterlaten en vervolgens niet ophalen van staatsgeheime gegevens en het door de andere geschorste medewerker aanhouden van het contact met de persoon uit het criminele circuit. De Commissie is van oordeel dat de door haar gehanteerde weging ten aanzien van deze punten beter past binnen het kader van de Wet veiligheidsonderzoeken. Ten aanzien van het door één van de geschorste medewerkers delen van operationele informatie met een onbevoegde derde komt de Commissie tot hetzelfde oordeel als de commissie Borghouts aanvankelijk, namelijk dat dit verwijt het intrekken van de VGB van de betrokkene kan dragen. In het eindoordeel van het rapport van de commissie Borghouts komt dit oordeel echter niet terug. Dit is een inconsistentie in het rapport van de commissie Borghouts.

De Bezwarenadviescommissie Veiligheidsonderzoeken Defensie volgt het oordeel van de commissie Borghouts ten aanzien van het door één van de geschorste medewerkers aanhouden van het contact met de persoon uit

het criminele circuit. Daarbij hanteert de Bezwarenadviescommissie, evenals de commissie Borghouts, een andere weging van de feiten en belangen dan de Commissie. Daarnaast komt de Bezwarenadviescommissie ten aanzien van één van de bestreden besluiten tot het oordeel dat er sprake is van een motiveringsgebrek in het besluit. De Commissie beziet de zaak op dit punt vanuit een andere invalshoek, daar zij beoordeelt of de MIVD op inhoudelijke gronden redelijkerwijs tot zijn oordeel kon komen.

De Commissie verwijst naar haar uiteenzetting in paragraaf 8.5 van het toezichtsrapport.

16

Kan de Commissie toelichten wat zij verstaat onder «een aantal»? Is er dan sprake van twee of meer?

De Commissie verstaat onder «een aantal» twee of meer gevallen. De Commissie is van oordeel dat de MIVD bij het instellen en uitvoeren van twee contra-inlichtingenoperaties onvoldoende de aansluiting met de wettelijke taakstelling voor ogen heeft gehouden. Het betreft de vierde en de zesde contra-inlichtingenoperatie.

Ten aanzien van de vierde contra-inlichtingenoperatie heeft dit er mede toe geleid dat het instellen van het tweede onderdeel van de operatie naar het oordeel van de Commissie niet gerechtvaardigd en daarmee onrechtmatig was. Ook de uitvoering van het tweede onderdeel van de operatie, waaronder de inzet van bijzondere bevoegdheden, was onrechtmatig. De Commissie heeft daarbij opgemerkt dat er voor het instellen van een contra-inlichtingenonderzoek en de inzet van bijzondere bevoegdheden mogelijk wel een rechtvaardiging op andere gronden bestond. Deze gronden zijn door de MIVD echter niet aangedragen.

Ten aanzien van de zesde contra-inlichtingenoperatie heeft de Commissie geconstateerd dat de operatie dusdanig beperkt is opgezet dat het onderzoek gekwalificeerd moet worden als *ondersteunend* aan de taakuitvoering. Een contra-inlichtingenoperatie vindt uitsluitend plaats ter uitvoering van de c-taak van de MIVD. Het is bovendien niet toegestaan ter ondersteuning van de taakuitvoering bijzondere bevoegdheden in te zetten, welke inzet dan ook als onrechtmatig is beoordeeld.

17

De Commissie oordeelt dat in een aantal gevallen de MIVD zowel bij de vaststelling van het onderzoeksdoel als bij het uitvoeren van het onderzoek onvoldoende de aansluiting met de wettelijke taakstelling voor ogen heeft gehouden. In hoeveel gevallen is hiervan sprake geweest en op welke onderzoeken heeft dit betrekking?

Zie de beantwoording van vraag 16.

18

Wat is het gevolg van de door de Commissie achteraf vastgestelde onrechtmatigheid van die onderzoeken? In hoeverre werkt de onrechtmatigheid van deze onderzoeken door in volgende onderzoeken? In hoeverre mag de onrechtmatig verkregen informatie gebruikt worden in de vervolgonderzoeken?

De Commissie heeft de MIVD aanbevolen om alle ten onrechte verwerkte gegevens te verwijderen en te vernietigen ingevolge artikel 43 leden 2 en 3 Wiv 2002. Het is aan de MIVD om aan deze aanbeveling in praktische zin uitvoering te geven. Het is de MIVD in beginsel niet toegestaan de ten onrechte verwerkte gegevens nader te verwerken, waaronder ook het gebruiken van de gegevens in een ander onderzoek valt.

19

De Commissie oordeelt dat de gegevensverwerking van de MIVD in een aantal gevallen niet het doel diende noch relevant waren in het kader van de taakuitvoering. Waarop hadden die voor het doel noch taakuitvoering relevante verzamelde gegevens betrekking? Op personen of zaken? En indien op personen tot welke kring van personen strekken deze gegevens zich uit?

De Commissie kan, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer mededelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

20

Is het de Commissie bekend of de genoemde gegevens inmiddels zijn vernietigd? Is het naar het oordeel van de Commissie mogelijk deze gegevens zonder enige bijwerkingen te verwijderen? Wat zouden de mogelijke gevolgen van het verwijderen van deze gegevens kunnen zijn?

Zie de beantwoording van vraag 18.

21

Zijn de door de Commissie gesignaleerde knelpunten een gevolg van de reorganisatie? En als de Commissie spreekt van «mede», wat is er dan nog meer geweest dat van invloed is geweest op het verloop van het handelen van de MIVD?

De Commissie heeft zich in haar onderzoek gericht op de rechtmatigheid van het handelen van de MIVD. De Commissie heeft daarnaast gekeken naar aspecten van de interne organisatie die al dan niet van invloed kunnen zijn geweest op het handelen van de MIVD. In het verlengde daarvan heeft de Commissie gekeken naar maatregelen die door de MIVD intern reeds zijn genomen cq. genomen kunnen worden. De Commissie benadrukt dat zij geen onderzoek heeft verricht naar de algehele interne organisatie van de MIVD noch naar doelmatigheidsaspecten van de bedrijfsvoering van de MIVD. De Commissie heeft evenmin onderzoek verricht naar eventuele gevolgen van de onlangs binnen de MIVD uitgevoerde reorganisatie. Het verzoek van de minister strekte zich hiertoe niet uit.

De Commissie is van mening dat het handelen van de MIVD en de keuzes die de MIVD daarbij heeft gemaakt grotendeels zijn ingegeven door de goede uitvoering van de wettelijke taken die de MIVD in het belang van de nationale veiligheid zijn toebedeeld. Om een zo compleet mogelijk beeld te vormen dient dit handelen van de MIVD wel gezien te worden in zijn context, waarvan de interne organisatie en de knelpunten die daarin door de Commissie zijn gesignaleerd deel uitmaken. De Commissie verwijst naar paragraaf 11 van het toezichtsrapport.

De Commissie heeft de reeds door de MIVD genomen interne maatregelen waar relevant in het toezichtsrapport vermeld. De Commissie heeft er voorts voor gekozen de door haar gesignaleerde knelpunten in de interne organisatie te benoemen teneinde de MIVD handvatten aan te reiken voor aanpassing en verbetering. Het is aan de MIVD om hier, voor zover dat nog niet is gebeurd, op gepaste wijze invulling aan te geven.

22

De Commissie wijst met name op de, nogal forse knelpunten, als onvoldoende doorlopen van bestaande procedures op het gebied van sturing, begeleiding en het afleggen van verantwoording. Is het de Commissie bekend wat de oorzaak van deze knelpunten is?

Zie de beantwoording van vraag 21.

23

Kan de Commissie toelichten wat de «bepaalde zaken» zijn die «in mindere mate» van invloed zijn geweest?

Zie de beantwoording van vraag 21.

24

Is het de Commissie bekend wie verantwoordelijk is voor de regie? Is bekend wie de verslaglegging en de dossiervorming controleert? Welke afdeling of wie had dit in de opvatting van de Commissie beter moeten doen?

De binnen de MIVD geldende procedures op dit terrein zijn de Commissie bekend. De Commissie schrijft in beginsel het handelen van onderdelen van de MIVD toe aan de MIVD als geheel.

25

Hoewel de Commissie oordeelt dat de MIVD in een aantal gevallen niet heeft gehandeld volgens de geldende wet- en regelgeving en niet altijd de juiste keuzes heeft gemaakt, twijfelt de Commissie niet aan de integriteit van de MIVD. Welke definitie hanteert de Commissie hier van integer?

Van Dale omschrijft het begrip «integer» onder meer als eerlijk en oprecht. De Commissie sluit zich hier bij aan.

26

Kan de Commissie toelichten in welke gevallen wel en in welke gevallen niet goed gehandeld is?

Voor het antwoord op deze vraag verwijst de Commissie naar de conclusies en aanbevelingen die in het toezichtsrapport zijn opgenomen in paragraaf 10.

27

In hoeverre heeft de CTIVD het rapport van de commissie Borghouts betrokken? En op welke punten en met welke relevantie is dat geweest?

Zie de beantwoording van vraag 15.

28

Heeft de CTIVD ook ongevraagd over deze kwestie de minister geadviseerd?

Nee.

29

Heeft de Commissie alle voor het onderzoek gehoorde personen onder ede of belofte gehoord? Maakt het daarbij verschil of deze personen bij de MIVD werkzaam zijn danwel waren of maakt dit geen verschil?

Ingevolge artikel 75 Wiv 2002 heeft de Commissie de bevoegdheid getuigen te horen na het afleggen van de eed of belofte. De Commissie maakt van deze bevoegdheid gebruik indien zij dit wenselijk acht. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt ten aanzien van de dienstbetrekking van de getuige. In het onderhavige onderzoek zijn geen getuigen onder ede gehoord.

30

Hoeveel van de door de Commissie bij de MIVD werkzame gehoorde personen zijn niet ontslagen van de geheimhoudingsplicht in het kader

van dit onderzoek? Heeft de Commissie personen gehoord die niet meer bij de MIVD werkzaam waren maar nog wel geheimhoudingsplicht hadden en niet in het kader van dit onderzoek van die geheimhoudingsplicht zijn ontslagen?

De geheimhoudingsplicht van een ambtenaar die betrokken is bij de uitvoering van de Wiv 2002 of van de Wet veiligheidsonderzoeken, waaronder personen die werkzaam zijn bij de MIVD moet worden begrepen, geldt niet ten overstaan van de Commissie (artikel 74 lid 5 juncto artikel 86 lid 2 Wiv 2002). Medewerkers van de MIVD hoeven derhalve niet van hun geheimhoudingsplicht te worden ontheven. Dit ligt anders waar het *voormalig* medewerkers van de MIVD betreft. Ten behoeve van het onderhavige onderzoek zijn alle door de Commissie gehoorde voormalig medewerkers door de minister van hun geheimhoudingsplicht ontheven.

31

Hoeveel personen heeft de Commissie in totaal gehoord? Hoeveel van de gehoorde personen vallen onder de geheimhoudingsplicht? Hoeveel personen van buiten de MIVD zijn gehoord?

De Commissie heeft de naar haar oordeel relevante personen gehoord. Het betreft zowel medewerkers van de MIVD, op verschillende functieniveaus, als personen daarbuiten.

32

Heeft de Commissie toegang gehad tot alle gegevens?

Ja. De Commissie verwijst naar paragraaf 2 van het toezichtsrapport.

33

Op basis waarvan komt de Commissie tot de conclusie dat er geen aanwijzingen zijn om aan de integriteit van de MIVD te twijfelen?

De Commissie heeft in het onderhavige onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen waaruit blijkt dat de MIVD oneerlijk en niet oprecht heeft gehandeld jegens de geschorste medewerkers. Zie tevens de beantwoording van vraag 25.

34

Hoe is het mogelijk dat de Commissie tot een andere conclusie komt dan het oordeel van de commissie Borghouts en het advies van de onafhankelijke Bezwarencommissie Veiligheidsonderzoeken Defensie?

Zie de beantwoording van vraag 15.

35

Heeft de Commissie slechts kennis genomen van de verbeteringen binnen de MIVD?

De Commissie heeft kennisgenomen van de maatregelen die de MIVD heeft genomen om soortgelijke situaties in de toekomst te voorkomen. Deze maatregelen vormen naar het oordeel van de Commissie een verbetering (zie paragraaf 4.1 en paragraaf 8.4 van het toezichtsrapport).

36

Waarom achtte de Commissie het op dat moment niet opportuun om een rechtmatigheidsonderzoek in te stellen?

Gezien de toegenomen werkzaamheden van de Commissie en de beperkte capaciteit van haar staf is de Commissie genoodzaakt prioriteiten te stellen. De Commissie had op dat moment een andere prioriteitstelling en gaf, gelet op haar beperkte capaciteit, voorrang aan de (complexe) onderzoeken waarmee zij reeds was begonnen.

37

Op welke onderdelen verschilt het geheime toezichtsrapport van de openbare versie? Zijn er ook bepaalde feiten en omstandigheden die wel in het geheime toezichtsrapport zijn opgenomen maar niet in het openbare?

De Commissie heeft ervoor gekozen naast het openbare toezichtsrapport tevens een geheim toezichtsrapport vast te stellen; dit in plaats van de gebruikelijke geheime bijlage. Het geheime toezichtsrapport is een uitgebreide versie van het openbare toezichtsrapport, waarin ook gegevens als bedoeld in artikel 8 lid 3 Wiv 2002 zijn opgenomen. De Commissie neemt in al haar onderzoeken alle rechtmatigheids-beoordelingen en aanbevelingen in het openbare toezichtsrapport op. Ook in het onderhavige onderzoek is dit het geval geweest.

38

Welke definitie hanteert de Commissie van een marginale toetsing? In hoeverre wordt bij een marginale toetsing de proportionaliteit en de subsidiariteit betrokken?

De Commissie beoordeelt of de MIVD in de gegeven omstandigheden in redelijkheid tot de gemaakte beoordeling of beslissing had kunnen komen. Belangrijke toetsingscriteria die de Commissie in deze marginale toetsing hanteert, zijn de vereisten van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit.

39

Welke andere knelpunten heeft de Commissie gesignaleerd?

Zie de beantwoording van vraag 21.

40

Welke andere factoren of knelpunten zijn van mede van invloed geweest op het verloop van handelen van de MIVD?

Zie de beantwoording van vraag 21.

41

Waarom heeft de Commissie zich niet gericht op de doelmatigheidsaspecten van de bedrijfsvoering van de MIVD?

Zie de beantwoording van vraag 21.

42

Waarom heeft de Commissie in haar toezichtsrapport geen aparte aanbevelingen opgenomen voor het nemen van specifieke maatregelen door de MIVD?

Zie de beantwoording van vraag 21.

43

Kan de Commissie aangeven waarom het haar veel tijd en energie heeft gekost het totale dossier compleet te krijgen? Heeft de Commissie tegenwerking ondervonden? Wie of welke afdeling heeft de Commissie

tegenwerkt? Was er sprake van slechte dossieropbouw waardoor het volledige dossier lastig te achterhalen was?

De Commissie heeft geen tegenwerking van de MIVD ondervonden bij de uitvoering van haar onderzoek. De Commissie heeft wel herhaaldelijk verzoeken tot aanvullende informatie moeten doen. Dit was onder meer gelegen in de complexiteit en de omvang van het totale dossier. Ingevolge artikel 73 lid 1 wordt de Commissie rechtstreeks toegang verleend tot gegevens van de MIVD en wordt alle overige medewerking verleend. Ook in het onderhavige onderzoek is hier sprake van geweest. De Commissie heeft uiteindelijk toegang gehad tot alle bij de MIVD aanwezige relevante documenten. Dit blijkt mede uit de verklaringen van bij de onderzoeken betrokken medewerkers van de MIVD.

44

De Commissie heeft herhaaldelijk verzoeken tot aanvullende informatie moeten doen, was de Commissie wel het bevoegde orgaan die informatie op te vragen? Was er hier sprake van tegenwerking?

Zie de beantwoording van vraag 43.

45

Kan de Commissie verklaren waarom het onderzoek onnodig vertraging heeft opgelopen?

Zie de beantwoording van vraag 43.

46

Waarop baseert de Commissie haar stellige overtuiging dat zij uiteindelijk een zo compleet mogelijk beeld van het dossier heeft gekregen gezien haar ervaringen met de tot stand koming van dat dossier?

Zie de beantwoording van vraag 43.

47

Zijn de nieuwe relevantie activiteiten ontplooid door de MIVD door de Commissie bij haar onderzoek betrokken? Welke activiteiten zijn dit? Is het de Commissie bekend waarom de activiteiten van de MIVD lopende een onderzoek niet zijn opgeschort?

Ja. Zoals uitgelegd in paragraaf 2 van het toezichtsrapport zijn de nieuwe relevante activiteiten bij het onderzoek van de Commissie betrokken. De activiteiten van de MIVD worden niet opgeschort vanwege een onderzoek van de Commissie. De Commissie is van oordeel dat, wanneer het vanuit de taakstelling van de MIVD noodzakelijk is om activiteiten te ontplooiën, dit niet dient te worden opgeschort.

48

Betekent de uitbreiding van het onderzoek door de Commissie dat zij haar onderzoek ook lopende het onderzoek heeft moeten bijstellen? Naar aanleiding van welke informatie of instructie heeft de Commissie dat gedaan?

De Commissie toetst achteraf. Gedurende het onderzoek door de Commissie zijn handelingen verricht door de MIVD die verband hielden met de geschorste medewerkers. De door de MIVD verrichte handelingen tot 15 maart 2010 zijn door de Commissie beoordeeld. Dat deze handelingen door de MIVD werden verricht kwam naar voren in de gegevens van de MIVD die de Commissie heeft onderzocht en in de gesprekken die de Commissie met MIVD-medewerkers heeft gevoerd.

49

Heeft de Commissie gedurende het onderzoek ook te maken gehad met nog in dienst zijnde medewerkers die niet ten behoeve van het onderzoek van hun geheimhoudingsplicht zijn ontslagen? Wanneer dat het geval is, hoe kan de Commissie dan toch volledig geïnformeerd zijn?

Zie de beantwoording van vraag 30.

50

Heeft de Commissie tijdens dit onderzoek geconstateerd dat de gegevensverwerking niet in overeenstemming met de wet is geschied?

De Commissie heeft geen aanwijzingen aangetroffen dat de bedoelde gegevensverwerking in de hernieuwde veiligheidsonderzoeken naar de geschorste medewerkers niet binnen de wettelijke kaders is verricht.

51

Heeft de Commissie tijdens het onderzoek geconstateerd dat er tijdens het veiligheidsonderzoek wel gebruik is gemaakt van bijzondere bevoegdheden zoals het aftappen van de telefoon? In welk onderzoek is er gebruik gemaakt van de bijzondere bevoegdheid als het aftappen van de telefoon?

De Commissie heeft niet geconstateerd dat de MIVD in het kader van de hernieuwde veiligheidsonderzoeken bijzondere bevoegdheden heeft ingezet.

52

Is het de MIVD volgens de Commissie toegestaan om willekeurig de Centraal Justitieel Documentatieregister (CJD) of politieregisters te raadplegen zonder een concrete aanleiding?

De Commissie verwijst naar haar uitleg in subparagraaf 3.1.2 van het toezichtsrapport.

53

Is het de Commissie bekend op welke wijze de onder b en c genoemde gegevens bij de AIVD en MIVD terecht komen?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

54

Op basis van welke bronnen of door wie worden de door betrokkene verstrekte gegevens aangevuld? Kunnen de aanvullende gegevens afkomstig zijn uit onderzoek naar de verstrekte gegevens? Hoe groot is de kring van personen rondom de betrokkene die meegenomen worden ter aanvulling van de verstrekte gegevens?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

55

Is het volgens de Commissie mogelijk om na te gaan of signalen op waarheid berusten zonder onderzoek? Welke waarborgen kent een dergelijk onderzoek naar het waarheidsgehalte van signalen?

Dat hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Het is aan de MIVD om te beoordelen of de informatie voldoende gronden oplevert om een hernieuwd veiligheidsonderzoek in te stellen. De Commissie kan deze beoordeling achteraf toetsen.

56

De Commissie impliceert dat het onderzoek zich ook secundair kan toespitsen, waarop spits dat secundaire onderzoek zich dan toe?

Nadat men heeft geconcludeerd dat er sprake is van feiten of omstandigheden die het instellen van een hernieuwd veiligheidsonderzoek rechtvaardigen, dient het onderzoek zich te richten op het al dan niet aanwezig zijn van voldoende waarborgen dat de betrokkene onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen (zie subparagraaf 3.1.2 van het toezichtsrapport).

57

Wanneer er sprake is van een hernieuwd veiligheidsonderzoek met een positieve uitkomst, kan er dan sprake zijn geweest van een onterecht onderzoek? Is het mogelijk dat een hernieuwd veiligheidsonderzoek op basis onjuiste signalen of controle van die signalen is gestart? Wie is verantwoordelijk voor het controleren van de signalen? Over welke bevoegdheden beschikt men bij het controleren van de signalen?

Nee, dit betreft een aparte beoordeling. Het is voor te stellen dat gebleken is van bepaalde feiten of omstandigheden die het instellen van een hernieuwd veiligheidsonderzoek rechtvaardigen, terwijl de conclusie van het onderzoek is dat er desondanks voldoende waarborgen zijn dat de betrokkene de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

58

Is bij het onderzoek van de Commissie ook de feitelijke juistheid van de gegevens die aan de veiligheidsonderzoeken ten grondslag lagen onderzocht?

De Commissie heeft in haar onderzoek beoordeeld of de MIVD op grond van de verzamelde gegevens redelijkerwijs tot zijn oordeel heeft kunnen komen.

59

Is de Commissie bekend hoe de MIVD zonder concrete aanleiding toch van een potentiële dreiging zou kunnen spreken?

De c-taak van de MIVD voorziet in de mogelijkheid om onderzoek te doen naar potentiële dreigingen ten aanzien van de veiligheid en paraatheid van de krijgsmacht. Het uitgangspunt bij een dergelijk onderzoek is hetgeen (in potentie) bedreigd wordt, te weten (een onderdeel van) de krijgsmacht. Voor het verrichten van een dergelijk onderzoek hoeft geen sprake te zijn van een concrete aanleiding. Zo kan de MIVD bijvoorbeeld onderzoek verrichten naar cyber warfare (zie ook het jaarverslag 2009 van de MIVD). De MIVD hoeft voor het verrichten van dergelijk onderzoek geen concrete aanwijzing te hebben van activiteiten die zijn gericht tegen de krijgsmacht.

De Commissie stelt dit tegenover de situatie waarbij de MIVD in het kader van de c-taak onderzoek verricht naar activiteiten van concrete personen (of organisaties). Niet het bedreigde vormt hier het uitgangspunt van het onderzoek, maar de bedreiger. In subparagraaf 3.2.1 van het toezichtsrapport zet de Commissie uiteen dat de MIVD een dergelijk onderzoek uitsluitend mag verrichten indien er sprake is van een ernstig vermoeden dat de persoon in kwestie een concrete dreiging vormt voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht. Een potentiële dreiging is hier niet voldoende.

60

Is het de opvatting van de Commissie dat het doelcriterium een te enge opvatting van de c-taak van de MIVD is?

Nee, de Commissie is van mening dat aan het doelcriterium een zekere mate van objectivering moet worden toegekend. Onder de c-taak kan de MIVD onderzoek verrichten ter voorkoming van activiteiten die *ten doel hebben* dat schade wordt toegebracht aan de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht. Deze doelgerichtheid hoeft naar het oordeel van de Commissie niet in concreto vast te staan. Immers, de MIVD moet ook onderzoek kunnen doen ter voorkoming van activiteiten waarvan (nog) niet duidelijk is of zij zijn gericht op het toebrengen van schade aan de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht maar dit wel tot gevolg (kunnen) hebben. Aan de instelling van een onderzoek door de MIVD dient een gedegen motivering vooraf te gaan.

61

Waarom moet het in de visie van de Commissie mogelijk zijn ook onderzoek te doen indien het beoogde gevolg vooraf niet kenbaar is of een ander gevolg is beoogd? Kan de Commissie een voorbeeld geven van een potentiële dreiging zonder concrete aanleiding met een beoogd ander doel?

Zie de beantwoording van de vragen 59 en 60.

62

Welke definitie hanteert de Commissie van dat vermoeden?

Zie de beantwoording van vraag 60.

63

Van wie of wat is de objectivering van het doelcriterium afkomstig? Kan de Commissie een voorbeeld geven van een van de werkelijke intentie van de persoon of organisatie geabstraheerd doel?

Zie de beantwoording van vraag 60.

64

Op basis waarvan constateert de Commissie dat nu geconstateerd is dat de c-taak van de MIVD in wezen alles kan omvatten -namelijk een potentiële dreiging zonder concrete aanleiding geabstraheerd van de werkelijke intentie van de persoon of organisatie die de activiteit ontplooit-? Is dit de eigen mening van de Commissie? Is dit een gevolg van de door de Commissie gehanteerde redenering?

Zie de beantwoording van de vragen 59 en 60.

65

Op welke wijze komt summere kennis in het bezit van de MIVD? Welke definitie hanteert de Commissie van summier?

De term «summere kennis» is ontleend aan de wetsgeschiedenis bij het begrip «ernstig vermoeden» dat op verschillende plaatsen in de Wiv 2002 terugkomt, onder andere bij de verwerking van persoonsgegevens ingevolge artikel 13 lid 2 sub a Wiv 2002. Voor een nadere bespreking van deze terminologie verwijst de Commissie naar paragraaf 3.1 van haar toezichtsrapport nr. 19, Kamerstukken II 2008–09, 29 942, nr. 29 (bijlage), ook beschikbaar op www.ctivd.nl.

66

Wat bedoelt de Commissie wanneer er staat «in zekere mate»?

De vereiste mate is afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval.

67

Wat valt onder het schaden van de veiligheid of paraatheid van krijgsmacht in de visie van de Commissie?

Het is aan de MIVD om in de praktijk invulling te geven aan de vraag wanneer de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht in het geding is. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie. De Commissie toetst in concrete gevallen of de MIVD in redelijkheid heeft kunnen komen tot een dergelijke beoordeling.

68

Welke persoonsgegevens mag de MIVD onder omstandigheden verwerken bij een onderzoek naar een potentiële dreiging? Hoe groot is de kring van personen wiens gegevens verwerkt mogen worden? Onder welke omstandigheden mag de MIVD deze persoonsgegevens verwerken? Heeft dit in deze kwestie ook gespeeld?

De verwerking van persoonsgegevens bij een onderzoek naar een potentiële dreiging mag uitsluitend plaatsvinden bij het verrichten van onderzoek naar een gebied waar de krijgsmacht (mogelijk) activiteiten gaat verrichten en, onder omstandigheden, bij het op verzoek van de minister van Defensie opstellen van analyses van potentiële dreigingen tegen een bij de krijgsmacht werkzaam persoon of een bij de krijgsmacht in gebruik zijnd object. Van deze situaties was geen sprake in het onderhavige onderzoek.

De verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de c-taak van de MIVD vereist dat er sprake is van een ernstig vermoeden dat er gevaar dreigt voor de veiligheid of de paraatheid van de krijgsmacht. Het verwerken van persoonsgegevens in dit kader is aldus slechts toegestaan indien er sprake is van een concrete dreiging. Een potentiële dreiging is daarvoor onvoldoende. De kring van personen wier gegevens verwerkt mogen worden betreft uitsluitend die personen die aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen.

De Commissie is van oordeel dat het tweede onderdeel van de vierde contra-inlichtingenoperatie onrechtmatig is omdat de MIVD onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat de personen waarop de operatie was gericht door hun activiteiten een concrete dreiging vormden voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht. De gegevens (waaronder persoonsgegevens) die in dit kader door de MIVD zijn verwerkt, moeten ingevolge artikel 43 lid 2 en 3 worden verwijderd en vernietigd.

69

Kan de Commissie een voorbeeld geven van een potentiële dreiging waarbij het noodzakelijk kan zijn dat persoonsgegevens worden verwerkt? Heeft de Commissie onderzocht of en in hoeverre dit in deze zaak is voorgekomen?

Zie de beantwoording van vraag 68.

70

Hoe expliciet dient de opdracht van de minister te zijn wil de Commissie kunnen spreken over een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens?

Zie de beantwoording van vraag 68.

71

Wie, hoe en wanneer kan de MIVD volgens de Commissie vaststellen dat er voldoende gronden zijn voor het instellen van een contra-inlichtingenonderzoek?

Zie de beantwoording van de vragen 59 en 67.

72

Op basis waarvan kan, volgens de Commissie, de MIVD vaststellen dat er voldoende gronden zijn?

Zie beantwoording van vraag 68.

73

Bedoelt de Commissie met de zinsnede «kan de MIVD overgaan tot» dat er enige beslissingruimte is voor de MIVD om niet tot het verzamelen van gegevens over te gaan? Wie controleert de juistheid van de beslissing van de MIVD om al dan niet over te gaan tot het verzamelen van gegevens?

Het is aan de MIVD om te beslissen of wordt overgegaan tot het verzamelen van gegevens. De Commissie kan achteraf toetsen of de MIVD in redelijkheid tot zijn beslissing heeft kunnen komen.

74

Kan de Commissie toelichten hoe het mogelijk is dat de MIVD kan vaststellen dat er voldoende gronden zijn alvorens de MIVD overgaat tot verzamelen van gegevens?

De MIVD kan in het kader van een ander onderzoek informatie tegenkomen die aanleiding geeft voor het starten van een contra-inlichtingenonderzoek. Ook kan er een aanwijzing van buiten de MIVD binnenkomen. Het is aan de MIVD om te beoordelen of de informatie in de gegeven omstandigheden voldoende gronden oplevert om over te gaan tot het verzamelen van gegevens. De Commissie kan deze beoordeling achteraf toetsen.

75

Welke andere gegevens kunnen er verwerkt worden door de MIVD?

Het staat de MIVD vrij gegevens te verwerken mits wordt voldaan aan de wettelijke vereisten die aan de gegevensverwerking zijn gesteld. Zo bepaalt artikel 12 lid 2 Wiv 2002 dat de verwerking van gegevens slechts plaatsvindt voor een bepaald doel en voor zover dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van die wet of de Wet veiligheidsonderzoeken. Artikel 12 lid 3 vult daarbij aan dat de verwerking van gegevens in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze geschiedt.

76

Waarom kan de gegevensverwerking secundair gerelateerd zijn?

De bedoelde zin waarin de term «primair» voorkomt is afkomstig uit de memorie van toelichting op het wetsvoorstel Wiv 2002 (zie voetnoot 38 van het toezichtsrapport). Naast gegevenverwerking gerelateerd aan de uitvoering van de taken en de daaraan gerelateerde beheersfuncties, vinden andere bij of krachtens de Wiv 2002 of de Wvo voorziene verwerkingen plaats, zoals het verstrekken van gegevens in het kader van de uitoefening van het recht op kennisneming.

77

Hoe gaat die zorgverplichting binnen de MIVD in zijn werk? Welke nadere uitwerking heeft dit in de praktijk gekregen? Wat zijn de gevolgen van die nadere uitwerking in de praktijk? Wie controleert of bepaalt of aan de zorgverplichting is voldaan?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

78

Heeft de Commissie onderzocht wie in deze zaak als personen en instanties die mogelijk beschikken over relevante gegevens zijn onderzocht door de MIVD?

De MIVD kan op basis van artikel 17 Wiv 2002 personen en instanties die mogelijk beschikken over relevante gegevens raadplegen. De Commissie heeft in het onderhavige onderzoek alle onderzoekshandelingen die in het kader van de negen onderzoeken die door de MIVD zijn verricht, beoordeeld. De Commissie kan over deze personen en instanties, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

79

Welke definitie hanteert de Commissie van «niet tijdig» verkregen informatie? Wat is naar de mening van de Commissie tijdig? Is die definitie ook afhankelijk van de snelheid van het onderzoek? In dit onderzoek is er sprake van veel en langdurige onderzoeken, is er dan ook sprake van een langere termijn alvorens men kan spreken van «niet tijdig»?

De beoordeling of informatie «tijdig» kan worden verkregen via open bronnen of door raadpleging van niet-openbare gegevensbestanden hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Deze beoordeling omvat mede de vraag welke tijdsdruk er bestaat om de gegevens te verzamelen. Het is aan de MIVD om deze beoordeling te maken. De Commissie kan dit achteraf toetsen.

80

Wie beoordeelt de noodzaak van het vastleggen van gegevens? Wie stelt die noodzaak vast? Wie controleert dat en is die controle vooraf of achteraf?

De MIVD beoordeelt of er sprake is van de noodzaak om gegevens te verwerken. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie. De Commissie kan achteraf toetsen of de MIVD in redelijkheid tot zijn beoordeling heeft kunnen komen.

81

Wie bepaalt wanneer het doel van de inzet van de bijzondere bevoegdheid is bereikt? Wanneer bepaalt men dat? Hoe kan men het precieze tijdstip vaststellen? Kan dat mogelijk ook achteraf worden vastgesteld?

Voorafgaande aan de inzet van een bijzondere bevoegdheid dient de MIVD aan te geven wat het doel is van die inzet. De MIVD bepaalt zelf of en wanneer dit doel is bereikt. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie. De Commissie kan achteraf toetsen of de MIVD in redelijkheid tot zijn beoordeling heeft kunnen komen.

Bij de inzet van bepaalde bijzondere bevoegdheden (bijvoorbeeld bij een telefoontap) is de toestemming van de minister van Defensie en instemming van de minister van BZK vereist voor het verlengen van de inzet van de bijzondere bevoegdheid. De MIVD dient in het verzoek om toestemming voor verlenging aan te geven waarom het noodzakelijk en proportioneel wordt geacht om de bijzondere bevoegdheid te blijven uitoefenen.

82

Het gebruik van het middel (de bijzondere bevoegdheid) draagt bij aan het bereiken van het doel. Betekent dit dat het niet essentieel hoeft te zijn voor het bereiken van het doel?

Dat het middel moet bijdragen aan het doel vloeit voort uit artikel 12 lid 2 Wiv 2002, waarin onder meer is bepaald dat gegevensverwerking slechts plaatsvindt voor een bepaald doel. Wanneer het duidelijk is dat de inzet van de bevoegdheid niet (meer) bijdraagt of bij kan dragen aan het doel, dan mag de bevoegdheid niet (langer) ingezet worden. Dit is een element van het noodzakelijkheidsvereiste.

83

Hoe kan de bijdrage van het middel aan het onderzoek worden vastgesteld? Hoe valt de daadwerkelijke bijdrage van het middel aan het onderzoek te meten? Is het mogelijk dat de bijdrage van het middel voor het onderzoek alleen maar achteraf vastgesteld kan worden?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

84

Is het meer specifiek de c-taak of slechts in het kader van de c-taak?

Kennelijk wordt bedoeld op de zin: «Wanneer is vastgesteld dat de inzet van een bijzondere bevoegdheid noodzakelijk is in het kader van de taakuitvoering van de MIVD, meer specifiek de c-taak, moet bij de keuze van de bevoegdheid worden voldaan aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit.» Contra-inlichtingenonderzoeken, het onderwerp van paragraaf 3.2, worden uitgevoerd op grond van de c-taak van de MIVD. Uit artikel 18 Wiv 2002 blijkt dat de MIVD bijzondere bevoegdheden ook mag inzetten in het kader van zijn a-taak en e-taak.

85

Moet de motivering voor de inzet van de bijzondere bevoegdheid voor het daadwerkelijk inzetten van de bijzondere bevoegdheid opgesteld zijn? Wie beoordeelt of die motivering voldoende duidelijk is op het punt van proportionaliteit en subsidiariteit?

De inzet van een bijzondere bevoegdheid moet vooraf worden gemotiveerd aan de hand van de vereisten van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie. De Commissie kan achteraf toetsen of de motivering voldoet aan de daaraan gestelde wettelijke vereisten.

86

Van wie was de informatie afkomstig die betrekking had op het contact tussen de medewerker van de MIVD en een persoon uit het criminele circuit?

Zie de beantwoording van vraag 2.

87

Is de mogelijkheid overwogen dat het contact tussen de medewerker van de MIVD en een persoon uit het criminele circuit voortkwam uit het werk van de betrokken medewerker? Is deze mogelijkheid meegenomen in dit onderzoek?

Deze mogelijkheid is overwogen. Er was geen enkele aanwijzing dat het bedoelde contact werkgerelateerd was.

88

Door wie werd bepaald dat deze persoon een concrete dreiging vormde voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht? Kan de Commissie toelichten waarom er een ernstig vermoeden bestond dat deze persoon een concrete dreiging vormde voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht?

Dit werd door de MIVD bepaald. Over de aanleiding voor het onderzoek kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan reeds in paragraaf 4.1 van het toezichtsrapport is vermeld.

89

Waarom heeft de Commissie niet kunnen vaststellen wat de inhoud van de melding was?

De Commissie heeft niet precies kunnen vaststellen wat de inhoud van de melding was, omdat de melding niet schriftelijk is vastgelegd en de verklaringen die ten overstaan van de Commissie zijn afgelegd over dit onderwerp niet met elkaar overeenkomen. Wel is de Commissie bekend met de strekking van de melding.

90

Hoe komt de Commissie tot het oordeel dat er sprake zou zijn van een ernstig vermoeden dat deze persoon een concrete dreiging vormde voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht als de Commissie niets wist over de aard van het contact en over de persoon uit het criminele circuit?

In paragraaf 4.1 van het toezichtsrapport bespreekt de Commissie wat zij heeft kunnen vaststellen ten aanzien van de informatie waar men binnen de MIVD over beschikte voorafgaand aan het binnenkomen van de informatie in oktober 2006. De binnengekomen informatie rechtvaardigde het instellen van het hernieuwde veiligheidsonderzoek.

91

Hoe beoordeelt de Commissie het gegeven dat er geen stappen zijn genomen naar aanleiding van de melding?

De Commissie is van oordeel dat de melding eerder aanleiding had moeten vormen voor enigerlei onderzoek door de MIVD (zie paragraaf 4.1 van het toezichtsrapport).

92

Kan de Commissie toelichten of het feit dat de leidinggevende geen reden zag om onderzoek in te stellen een aanwijzing zou kunnen zijn dat het contact werkgerelateerd zou kunnen zijn?

Zie de beantwoording van vraag 87.

93

Is de Commissie van mening dat zij volledig is geïnformeerd over de inhoud van het contact en daarmee dus een correcte constatering heeft kunnen maken?

Ja. De Commissie beschikte over voldoende informatie om het handelen van de MIVD te beoordelen.

94

Is het onderhouden van contact met iemand uit het criminele circuit per definitie een reden om een veiligheidsonderzoek in te stellen?

Dit dient per geval te worden beoordeeld, rekeninghoudend met de aard van de vertrouwensfunctie van de betrokkene en de informatie met betrekking tot het contact.

95

Kan geconcludeerd worden dat in dit specifieke geval de leidinggevende het niet aangewezen achtte om de kwestie te bespreken in de lijn? Wat is het oordeel van de Commissie op het gegeven dat de leidinggevende dit niet heeft gedaan?

De informatie die de Commissie tot haar beschikking heeft geeft te weinig uitsluitsel om een conclusie te trekken ten aanzien van de reden dat binnen de afdeling geen actie is ondernomen naar aanleiding van de melding. Voor de verdere beantwoording van vraag 95 verwijst de Commissie naar paragraaf 4.1 van het toezichtsrapport.

96

Wat is het oordeel van de Commissie over het gegeven dat de leidinggevenden blijkbaar geen veiligheidsrisico zagen in het contact dat de betrokkene had met iemand uit het criminele circuit?

Zie de beantwoording van vraag 95.

97

Is het volgens de Commissie gebruikelijk dat de security and integrity officer een dubbele functie heeft, namelijk zowel als vertrouwenspersoon als de initiator van het onderzoek?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

98

Kan de Commissie toelichten of met de verduidelijking in het beleid voor leidinggevenden op het gebied van veiligheidsrelevante zaken betreffende medewerkers nu ook de veiligheid vergroot zal worden?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

99

Kan de Commissie een aantal voorbeelden geven van veranderingen in de persoonlijke omstandigheden waar medewerkers van de MIVD in het kader van de OBA melding van moeten maken?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

100

Welke elementen uit de informatie die in oktober 2006 was binnengekomen was volgens de Commissie nieuw? Welke bronnen lagen ten grondslag aan deze informatie?

Zie de beantwoording van vraag 2.

101

Kan de Commissie toelichten of een zorgelijk beeld hetzelfde is als een ernstig vermoeden dat iemand een concrete dreiging vormt voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht?

Het genoemde zorgelijke beeld leidde, in combinatie met de functie van de betrokkene, tot een ernstig vermoeden dat de betrokkene door zijn activiteiten een concrete dreiging vormde voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht.

102

De Commissie is van oordeel dat de informatie waarover de MIVD beschikte in oktober 2006 een gerechtvaardigde aanleiding gaf tot het instellen van een contra-inlichtingenonderzoek. Waaruit bestond deze informatie?

Zie de beantwoording van vraag 2.

103

Heeft de MIVD zelfstandig vastgesteld of de activiteiten van de betrokkene een bedreiging vormde voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht?

Ja.

104

De Commissie merkt op dat het onderzoek op 1 november 2006 reeds een aanvang had genomen. Is het toegestaan om een onderzoek te starten alvorens er een plan van aanpak ligt?

Het opstellen van een plan van aanpak met daarin het doel van het onderzoek is geen wettelijk vereiste. De Wiv 2002 schrijft voor dat de verwerking van gegevens op behoorlijke en zorgvuldige wijze geschiedt, maar laat het aan de diensten om hier invulling aan te geven. De Commissie is van oordeel dat het de zorgvuldigheid van het onderzoek, alsmede de interne en externe controle, ten goede komt indien een plan van aanpak wordt opgesteld waarin onder meer het doel van het onderzoek wordt beschreven.

105

Was voorafgaand aan het onderzoek het doel bekend?

Uit de verklaringen van de betrokken medewerkers is het de Commissie gebleken dat het doel voorafgaand aan het onderzoek bekend was.

106

Ten behoeve van de interne en externe controle heeft het de voorkeur van de Commissie dat het onderzoeksdoel schriftelijk wordt vastgelegd. Is het schriftelijk vastleggen van het onderzoeksdoel geen wettelijke verplichting?

Zie de beantwoording van vraag 104.

107

Kan de Commissie toelichten hoe zonder motivering de inzet kan worden beoordeeld op noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit?

De MIVD kan gevraagd worden een mondelinge toelichting te geven op een bepaalde inzet van de bijzondere bevoegdheid ex artikel 28 of 29 Wiv 2002. Het verdient echter aanbeveling de motivering ten behoeve van de interne en de externe controle schriftelijk vast te leggen.

108

De Commissie merkt op dat de problematiek omtrent de motivering van een verzoek terugkomt in het onderhavige toezichtsrapport. Kan hieruit geconcludeerd worden dat het de normale gang van zaken is dat gegevens zonder motivering of toestemming mogen worden opgevraagd?

Geconcludeerd kan worden dat het ten tijde van de genoemde onderzoeken van de MIVD nog geen onderdeel was van de interne procedure om de motivering voor het opvragen van telefonieverkeersgegevens en/of abonneegegevens schriftelijk vast te leggen. De Commissie trekt niet de conclusie dat de benodigde toestemming niet aanwezig was of dat de inzet van deze bijzondere bevoegdheden intern niet mondeling werd gemotiveerd.

109

Hoe uniek en niet uit een andere bron te verkrijgen is de informatie die de geplaatste telefoontap zou moeten opleveren, nu de medewerker deze contacten al had gemeld bij zijn direct leidinggevende?

De MIVD kon redelijkerwijs oordelen dat het noodzakelijk was een telefoontap te plaatsen teneinde zicht te krijgen op de aard van het contact (zie paragraaf 4.2 van het toezichtsrapport).

110

Hoe oordeelt de Commissie over het gegeven dat het document waaruit de instemming blijkt van de minister van BZK voor de inzet van een telefoontap, dateert van een aantal dagen nadat de tap daadwerkelijk was ingezet? Is dit een gangbare handelswijze?

De Commissie acht het niet onrechtmatig dat er in bepaalde spoedeisende gevallen wordt gehandeld op basis van de mondelinge (telefonisch doorgegeven) instemming van de minister van BZK. De schriftelijke bevestiging van deze instemming dient echter wel melding te maken van het eerdere mondelinge bericht.

111

Hoe oordeelt de Commissie over de schorsing van de betrokken medewerker op 23 oktober 2006, dus voor de officiële aanvangsdatum van het onderzoek?

De MIVD achtte het in het belang van de dienst noodzakelijk om de medewerker te schorsen en baseert de schorsing daarmee op artikel 109 lid 2 onder c van het BARD. De Commissie acht de beslissing van de MIVD in de gegeven omstandigheden redelijk (zie paragraaf 5.1 van het toezichtsrapport).

112

Op basis waarvan hield de MIVD er rekening mee dat er in een (hernieuwd) veiligheidsonderzoek geen bijzondere bevoegdheden mogen worden ingezet? Is het wel mogelijk zonder juridische basis of aanleiding

de gegevens van de telefoontap op te slaan? Zouden deze bewaarde gegevens wel gebruikt mogen worden bij een (hernieuwd) veiligheidsonderzoek waarbij geen bijzondere bevoegdheden mogen worden ingezet? Op basis waarvan mogen deze bewaarde gegevens dan alsnog gebruikt worden? Heeft de Commissie hier duidelijkheid over verkregen?

Uit artikel 18 Wiv 2002 blijkt dat in een (hernieuwd) veiligheidsonderzoek geen bijzondere bevoegdheden mogen worden ingezet. Voor het inzetten van bijzondere bevoegdheden was er wel degelijk een juridische basis, zoals blijkt uit paragraaf 4.2 van het toezichtsrapport. Voor de overige beantwoording van deze vraag verwijst de Commissie naar paragraaf 4.2 van het toezichtsrapport.

113

De wettelijke basis voor de telefoontap is gelegen in het contra-inlichtingenonderzoek, zijn de bewaarde telefoongegevens verder niet meer gebruikt voor het contra-inlichtingenonderzoek? Was doel waarvoor gebruik werd gemaakt van de bijzondere bevoegdheden in het kader van het contra-inlichtingenonderzoek inmiddels bereikt?

De bewaarde gegevens zijn gebruikt voor het contra-inlichtingenonderzoek. Dit onderzoek was nog niet afgerond op het moment dat men overging tot het uitluisteren van de gesprekken.

114

Mag de MIVD wel ná een beslissing over een hernieuwd veiligheidsonderzoek, ook zonder wettelijke basis, kennis nemen van de bewaarde telefoongegevens?

De wettelijke basis voor het kennisnemen van de bewaarde gegevens was niet gelegen in het hernieuwde veiligheidsonderzoek, maar in het contra-inlichtingenonderzoek. Het gebruik van deze gegevens in een hernieuwd veiligheidsonderzoek is toegestaan, mits er (binnen een ander onderzoek) een wettelijke basis is voor het verzamelen van gegevens door middel van bijzondere bevoegdheden.

115

Hoe kan de Commissie verklaren dat dezelfde mensen die de informatie van de telefoontap kregen in de hoedanigheid van medewerkers bij het contra-inlichtingenonderzoek deze informatie niet kregen in de hoedanigheid van medewerkers bij het hernieuwde veiligheidsonderzoek terwijl deze beide onderzoeken door dezelfde afdeling onder hetzelfde hoofd plaatsvonden?

De genoemde afdeling bestaat uit meerdere bureaus. De twee onderzoeken waren bij verschillende bureaus ondergebracht waardoor de onderzoeken door verschillende medewerkers werden uitgevoerd. De onderzoeken kwamen alleen samen bij het hoofd van de afdeling. Daarnaast is een medewerker die betrokken was bij het hernieuwde veiligheidsonderzoek in de afrondende fase van het contra-inlichtingenonderzoek ingeschakeld om bepaalde informatie verkregen uit de telefoontap op papier te zetten. Het is de Commissie gebleken dat deze medewerker niet verantwoordelijk was voor de eindbeoordeling van het hernieuwde veiligheidsonderzoek en dat het hernieuwde veiligheidsonderzoek bovendien op dat moment waarschijnlijk al was afgerond (zie paragraaf 5.3 van het toezichtsrapport).

116

De Commissie heeft het op pagina 13 over de inzet van een bijzondere bevoegdheid. Deze dient onmiddellijk te worden gestaakt indien het doel

waartoe de bevoegdheid is uitgeoefend is bereikt. Voorafgaande aan de inzet van een bijzondere bevoegdheid moet de MIVD een doel hebben waarvoor het middel wordt ingezet en de verwachting bestaan dat het middel bijdraagt aan het bereiken van dat doel. Heeft de Commissie onderzocht of het doel voor het gebruik van de opgeslagen gegevens vooraf gemotiveerd door de MIVD is omschreven?

Het doel van de inzet van de telefoontap is door de MIVD omschreven in het verzoek om toestemming van de minister van Defensie voor de inzet van de bijzondere bevoegdheid.

117

Op basis waarvan concludeert de Commissie dat de opgeslagen telefoongegevens rechtmatig zijn verkregen als voor de rechtmatigheid van die gegevens noodzakelijk is dat deze slechts verzameld mogen worden tot het moment waarop doel waarvoor het middel is ingezet bereikt is, wanneer de gegevens afkomstig uit de telefoontap – het middel – niet meer beluisterd zijn? Wanneer de telefoontap doorloopt nadat het doel waarvoor het middel gebruikt wordt bereikt is, zijn de verkregen gegevens van de telefoontap dan onrechtmatig verkregen?

In de gegeven omstandigheden is de Commissie van oordeel dat er voldoende aanleiding was om de telefoontap ook onbeluisterd enige tijd door te laten lopen. Het is inderdaad onrechtmatig om de telefoontap te laten doorlopen nadat gebleken is dat het doel van de inzet is bereikt. In het onderhavige geval was dat niet gebleken.

118

Wat wordt door de Commissie bedoeld met het niet leidend worden van de behoefte die wordt gevoeld in het hernieuwde veiligheidsonderzoek?

De behoefte om onderzoek te verrichten naar de feiten of omstandigheden die de aanleiding hebben gevormd voor het hernieuwde veiligheidsonderzoek of die in de loop van het hernieuwde veiligheidsonderzoek naar voren zijn gekomen, mag niet de grondslag vormen voor het verzamelen van gegevens door middel van bijzondere bevoegdheden in een ander onderzoek.

119

Welke eigenstandige grond lag ten grondslag aan het gebruik van de gegevens van de telefoontap? Is hierbij vooraf gemotiveerd omschreven voor welk doel deze gegevens afkomstig van het gebruik van een bijzondere bevoegdheid gebruikt zouden worden?

De eigenstandige grond was in het onderhavige geval gelegen in de dreiging die mogelijk richting de veiligheid en paraatheid uitging van de contacten van de betrokken medewerker in het criminele circuit. Dit blijkt uit het schriftelijk gemotiveerde verzoek om toestemming voor de inzet van de bijzondere bevoegdheid (zie paragraaf 4.2 van het toezichtsrapport).

120

Op pagina 12 schrijft de Commissie dat de MIVD voorafgaande aan de inzet van een bijzondere bevoegdheid een doel dient te hebben waarvoor het middel wordt ingezet en dat de verwachting dient te bestaan dat de opbrengst van de inzet van het middel bijdraagt aan het bereiken van dat doel. Waarom spreekt de Commissie hier over een keuze van de MIVD?

De keuze waarnaar wordt verwezen is de keuze van de MIVD om gedurende de looptijd van het hernieuwde veiligheidsonderzoek geen kennis te nemen van de opgenomen telefoongesprekken.

121

Hoe kan de Commissie zonder dat het uit de documentatie blijkt het aannemelijk achten dat aan de vereisten voor proportionaliteit en subsidiariteit is voldaan?

De Commissie acht het op basis van de beschikbare gegevens en verklaringen van betrokken medewerkers aannemelijk dat aan deze vereisten was voldaan.

122

Op welke wijze bevreedt het de Commissie? Is het zorgvuldig documenteren van de conclusies die naar aanleiding van de bevindingen worden getrokken geen wettelijk voorschrift?

De wet schrijft voor dat de verwerking van gegevens op behoorlijke en zorgvuldige wijze geschiedt. Voor de inzet van bijzondere bevoegdheden geldt als aanvullend wettelijk voorschrift dat van deze inzet een schriftelijk verslag wordt gemaakt. Daar de MIVD een schriftelijk verslag heeft gemaakt van de opbrengst van de telefoontap en daarnaast een document heeft opgesteld met daarin de bevindingen naar aanleiding van dit verslag, is naar het oordeel van de Commissie aan de wettelijke vereisten voldaan.

123

Wanneer de opsomming van bevindingen geen inzicht biedt in de conclusies die de MIVD aan deze bevindingen heeft verbonden hoe kan de Commissie dan oordelen over de handelwijze?

De Commissie heeft deze beoordeling gemaakt op basis van de gedocumenteerde bevindingen en de verklaringen van de betrokken medewerkers betreffende de conclusies van het onderzoek.

124

Is er wanneer er sprake is van een vermoeden voldaan aan de eis dat er sprake moet zijn van een concrete of potentiële dreiging zonder/met concrete aanleiding met een beoogd (ander) doel waarmee de veiligheid of de paraatheid van de krijgsmacht in gevaar is?

Wanneer het gaat om een ernstig vermoeden dat de betrokkene door zijn activiteiten een concrete dreiging vormt voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht, dan is er een rechtmatige basis voor het instellen van een contra-inlichtingenonderzoek gericht op een persoon. Zoals aangegeven in paragraaf 6.1 van het toezichtsrapport is de Commissie van oordeel dat in het onderhavige geval aan dit vereiste was voldaan. De MIVD heeft in een dergelijk geval een wettelijke taak om onderzoek te verrichten ingevolge artikel 7 lid 2 onder c Wiv 2002.

125

Hoe kwalificeert de Commissie de bijvangst? Als een concrete of potentiële dreiging zonder/ met concrete aanleiding met een beoogd (ander) doel waarmee de veiligheid of de paraatheid van de krijgsmacht in gevaar is?

Zie de beantwoording van vraag 124.

126

Waarom is naar het oordeel van de Commissie de MIVD de aangewezen instantie deze bijvangst, het vermoeden te onderzoeken? Waarom is het niet een taak voor politie of justitie een dergelijk vermoeden te onderzoeken? De bijvangst betreft op eerste plaats toch een financieel delict? In welk kader van de taakuitvoering van de MIVD is dat relevant?

Zie de beantwoording vraag 124.

127

Is de Commissie bekend in hoeverre de MIVD de onrechtmatig verwerkte gegevens heeft bewaard? Is het de Commissie bekend of de MIVD de onrechtmatig verwerkte gegevens heeft gebruikt?

De MIVD heeft de gegevens in ieder geval tot aan het onderhavige onderzoek van de Commissie bewaard. De Commissie beschikt niet over aanwijzingen dat de MIVD de in paragraaf 4.3 bedoelde gegevens voor een bepaald doel heeft aangewend.

128

Waarop baseert de Commissie haar oordeel dat de leidinggevend van de betrokken medewerker die op de hoogte was/waren van het contact met een persoon uit het criminele circuit enigerlei actie had kunnen en moeten ondernemen? De leidinggevend kwam op basis van dezelfde informatie tot een ander oordeel. Is het mogelijk dat de Commissie niet geheel op de hoogte was van de volledige taak van de betrokken medewerker?

Zie de beantwoording van vraag 95. De Commissie acht het uitgesloten dat zij niet geheel op de hoogte was van de volledige taak van de betrokkene medewerker.

129

Het valt de Commissie op dat nergens is vastgelegd welke conclusies de MIVD naar aanleiding van de verzamelde informatie heeft getrokken. Ontbreekt daarmee niet het belangrijkste doel van het doen van een onderzoek?

Het feit dat de conclusies niet schriftelijk zijn vastgelegd, wil niet zeggen dat er geen conclusies waren en/of dat het onderzoek geen doel had. De Commissie verwijst naar de beantwoording van de vragen 122 en 123.

130

Op maandag 23 oktober 2006 werd de betrokken medewerker met onmiddellijke ingang geschorst door informatie die de MIVD «bekend was geworden». Was deze informatie afkomstig van de direct leidinggevende?

Het ging om informatie die bij de MIVD was binnengekomen, derhalve niet afkomstig van de direct-leidinggevende (zie paragraaf 5.1 van het toezichtsrapport).

131

Kan de Commissie toelichten of er voor de MIVD ooit een reden geweest is om te twijfelen aan de integriteit van de direct leidinggevende?

De Commissie heeft geen aanwijzingen dat er voor de MIVD reden was om te twijfelen aan de integriteit van de direct-leidinggevende.

132

Is het een gangbare handelswijze om de betrokkene op de hoogte te stellen indien er sprake is van een schorsing van de betrokkene?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

133

Op pagina 6 wordt gesproken over het gegeven dat wanneer de feiten en omstandigheden voor het instellen van een hernieuwd veiligheidsonderzoek niet algemeen bekend zijn de betrokkene soms niet op de hoogte wordt gesteld. De reden die hiervoor genoemd is dat het onderzoek eventueel negatief beïnvloed zou kunnen worden. Wat was volgens de Commissie de afweging om deze betrokken medewerker juist wel op de hoogte te stellen?

Zie paragraaf 5.1 van het toezichtsrapport.

134

Op basis waarvan is de aanname gebaseerd dat de betrokkene schade zou kunnen aanrichten aan de dienst?

Deze aanname was gebaseerd op de binnengekomen informatie over het contact tussen de betrokken medewerker en de persoon uit het criminele circuit. Over deze informatie kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

135

Hoe oordeelt de Commissie over het gegeven dat er slechts aan de oppervlakte bepaalde elementen werden meegewogen in het hernieuwde veiligheidsonderzoek?

Zoals in paragraaf 5.4 is aangegeven, acht de Commissie dit onbegrijpelijk, gezien de aard van de verdenking en het feit dat deze verdenking tot de schorsing van de desbetreffende medewerker had geleid. Dit houdt niet in dat een rechtmatige grond voor het instellen van het hernieuwde veiligheidsonderzoek ontbrak. De Commissie is van oordeel dat het onderzoek rechtmatig is ingesteld.

136

Hoe oordeelt de Commissie over het gegeven dat volgens de MIVD nieuwe elementen van wezenlijk belang zijn wil men overgaan tot een hernieuwd veiligheidsonderzoek, maar men in het kader van dit onderzoek deze eis heeft losgelaten?

De binnengekomen informatie bevatte wel elementen die voor de MIVD nieuw waren. De Commissie verwijst naar paragraaf 4.1 van het toezichtsrapport.

137

Bij welke inlichtingenoperaties was de directeur van de MIVD betrokken en bij welke inlichtingenoperaties was de plaatsvervangend directeur van de MIVD betrokken?

De Commissie is bekend met de taakverdeling in het kader van de onderhavige onderzoeken. De Commissie schrijft in beginsel het handelen van onderdelen van de MIVD toe aan de MIVD als geheel.

138

Is er een verklaring voor het gegeven dat de betrokken medewerker het contact met de persoon uit het criminele circuit tot het uiterste zou marginaliseren?

De betrokken medewerker heeft in het gesprek met de directeur en de plaatsvervangend directeur van de MIVD aangegeven dat hij dit contact tot het uiterste zou marginaliseren. Dit werd noodzakelijk geacht vanwege de dreiging die van dit contact uitging.

139

Kan de Commissie toelichten waarom bij de eindbeoordeling afgeweken is van de normale gang van het zaken?

Het onderzoek van de Commissie heeft op dit punt geen uitsluitsel kunnen bieden.

140

Kan de Commissie toelichten of het bureauhoofd wel bevoegd was om een intern memorandum op te stellen?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

141

Hoe beoordeelt de Commissie het gegeven dat voor het eventueel oneigenlijk gebruik van bevoegdheden en financiële middelen van de MIVD er niet gekozen is voor een justitieel onderzoek?

Zie de beantwoording van vraag 124.

142

De Commissie acht het merkwaardig dat de functionaris een intern memorandum heeft mogen opstellen met het oog op de moeite die de MIVD zicht heeft getroost om ervoor te zorgen dat er geen vermenging zou optreden van de contra-inlichtingenoperatie en het vernieuwde veiligheidsonderzoek. Hoe oordeelt de Commissie over het gegeven dat dezelfde persoon betrokken is geweest bij beide onderzoeken?

Zie de beantwoording van vraag 115.

143

Wat is het oordeel van de Commissie over het gegeven dat een beoordeling van de informatie die in het hernieuwde veiligheidsonderzoek is verzameld volledig ontbreekt in dit dossier?

De Commissie is van oordeel dat dit van onzorgvuldigheid getuigt. Daarnaast wordt hierdoor de controle bemoeilijkt.

144

De Commissie is van oordeel dat het ontbreken van een schriftelijke motivering voor het instellen van een onderzoek van onzorgvuldigheid getuigt. Is met het ontbreken van een schriftelijke motivering achteraf controle op de juistheid wel mogelijk? Wanneer wordt iets wel schriftelijke vastgelegd?

Zie de beantwoording van vraag 143.

145

Uit het onderzoek van de Commissie is gebleken dat de MIVD van oordeel was dat het hernieuwde veiligheidsonderzoek niet voldoende aanwijzingen had opgeleverd om een intrekking van een VGB te onderbouwen. Is duidelijk waarom de MIVD toch reden tot twijfelen had? Is het hernieuwde veiligheidsonderzoek volledig geweest?

De MIVD heeft kennelijk niet voldoende aanleiding gezien om het hernieuwde veiligheidsonderzoek voort te zetten. Voor de verdere beantwoording van deze vraag verwijst de Commissie naar het antwoord op vraag 14.

146

Welke dreiging ging er van de betrokken medewerker uit dat men vanwege zijn handelen een risico voor de nationale veiligheid aanwezig achtte?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

147

Kan de Commissie aangeven waarom de MIVD heeft gewacht met het kennisnemen van deze informatie totdat het hernieuwde veiligheidsonderzoek (nagenoeg) was afgerond?

Zie paragraaf 4.2 van het toezichtsrapport.

148

De Commissie constateert dat de aanwijzingen die een rechtvaardiging vormden voor het instellen van een hernieuwd veiligheidsonderzoek, in de uitvoering van het hernieuwde veiligheidsonderzoek in beperkte mate aan bod kwamen. Welke gevolgen heeft deze constatering? Kan de Commissie toelichten of daarmee de grond van het onderzoek, juist ingegeven door deze elementen, in dit geval rechtvaardig was?

Zie de beantwoording van vraag 135.

149

Pas bij aanleiding voor de tweede operatie wordt er naast het vermoeden van oneigenlijk gebruik van bevoegdheden en financiële middelen ook belangenverstengeling door de MIVD genoemd als reden voor een (tweede) operatie. Is de Commissie bekend waarom dat niet eerder aan de orde is geweest?

In de eerdere omschrijving in paragraaf 4.3 en paragraaf 5.3 van het toezichtsrapport heeft de Commissie het vermoeden kort omschreven. In paragraaf 6.1 is een meer volledige omschrijving gebruikt, waarbij ook het element van belangenverstengeling is genoemd.

150

Waaruit bestond de dreiging die aanleiding vormde voor het contra-inlichtingenonderzoek?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

151

De Commissie is van oordeel dat de MIVD op basis van de informatie «kon» oordelen dat de verneemde plannen en activiteiten een risico

inhielden. Dit impliceert dat op basis van dezelfde informatie de MIVD ook tot een ander oordeel had kunnen komen. Is dat juist?

Nee, hier wordt bedoeld dat de MIVD redelijkerwijs tot dit oordeel kon komen.

152

De Commissie stelt dat op grond van de genoemde informatie de MIVD kon oordelen dat de vermeende plannen en activiteiten een zodanig risico inhielden dat er «tevens» sprake kon zijn van een bedreiging voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht. Waaruit bestonden die andere risico's?

Hier wordt bedoeld dat het omschreven risico voor de MIVD zodanig was dat er tevens sprake was van een bedreiging voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht.

153

Is het nevendoeel in dit geval niet hetzelfde als het nieuwe doel?

Met nevendoeel wordt bedoeld een doel dat verwant is aan het oorspronkelijke doel. Hier was in het onderhavige geval geen sprake van.

154

Kan de Commissie specificeren wat het uitzonderlijke was aan deze situatie dat de Commissie dit de MIVD niet wil aanrekenen?

De MIVD was nog niet eerder met een dergelijke situatie geconfronteerd en achtte het noodzakelijk om te voorkomen dat binnen de dienst reeds kennis werd genomen van informatie uit de telefoontap vóór een beslissing werd genomen in het hernieuwde veiligheidsonderzoek (zie paragraaf 4.2 van het toezichtsrapport).

155

Wat bedoelt de Commissie met «dat de MIVD zich hier geen rekenschap van heeft gegeven»?

Er bestaat geen document waaruit blijkt dat men er binnen de MIVD bij heeft stilgestaan dat de opgeslagen gegevens voor een ander doel werden uitgeluisterd dan het doel waarvoor zij oorspronkelijk waren verzameld.

156

Is het de Commissie bekend waarom de MIVD geen aangifte bij Justitie heeft gedaan over de serieus te nemen plannen van de betrokkene om indirect persoonlijk gewin te behalen uit de door de MIVD verstrekte bevoegdheden en geldelijke middelen?

Zie de beantwoording van vraag 124.

157

De Commissie constateert dat de onderzoeksresultaten de voorlopige conclusie dragen. Toch heeft de MIVD het niet langer zinvol geacht de operatie voort te zetten. Kan de Commissie het verband tussen het op 19 april 2007 niet langer zinvol achten de operatie voort te zetten omdat het geen relevantie informatie opleverde en hetgeen in de tussenrapportage van 1 maart 2007 werd aangegeven, namelijk dat de voorlopige conclusies voldoende gedragen werden door de onderzoeksresultaten, nader uitwerken?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

158

Wanneer bij bepaalde personen van de MIVD het beeld bestond dat de eerste contra-inlichtingenoperatie doorliep na 19 januari 2007, door wie is er dan op 30 januari 2007 dan een nieuw plan van aanpak gemaakt?

De Commissie schrijft in beginsel het handelen van onderdelen van de MIVD toe aan de MIVD als geheel.

159

Is de Commissie van oordeel dat zij nu wel een goed beeld heeft van de gang van zaken? Waarop baseert de Commissie het beeld dat zij heeft van de gang van zaken?

De Commissie is van oordeel dat zij wel een goed beeld heeft. Dit beeld is gebaseerd op tegenover de Commissie afgelegde verklaringen en wordt ondersteund door de documentatie van het onderzoek.

160

Waarop baseert de Commissie concreet het oordeel dat de inzet van de bijzondere bevoegdheid in het kader van de tweede contra-inlichtingenoperatie rechtmatig is?

Op de schriftelijke motivering van het verzoek om toestemming voor de inzet van de telefoontap en op de gedocumenteerde resultaten van deze inzet. Hieruit bleek dat de inzet van de bijzondere bevoegdheid rechtmatig was.

161

De wettekst laat geen ruimte voor onduidelijkheid over de inzet van bijzondere bevoegdheden. Heeft de Commissie dit ook meegenomen in haar oordeel?

De bestaande onduidelijkheid leidde niet tot het oordeel dat de inzet van de bijzondere bevoegdheid in het kader van de tweede contra-inlichtingenoperatie onrechtmatig was. Zie voorts de beantwoording van vraag 160.

162

Is het de Commissie helemaal duidelijk waarom de tweede contra-inlichtingenoperatie is beëindigd, zonder dat deze had geleid tot bevestiging dan wel ontkrachtiging van de verdenking van oneigenlijk gebruik van bevoegdheden en financiële middelen, dan wel belangenverstremming die daaraan ten grondslag lag?

Ja, dat is de Commissie duidelijk. Over de reden voor de beëindiging van het onderzoek kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

163

Wanneer het tweede contra-inlichtingenonderzoek is beëindigd zonder dat deze had geleid tot bevestiging dan wel ontkrachtiging van de verdenking van oneigenlijk gebruik van bevoegdheden en financiële middelen, dan wel belangenverstremming die daaraan ten grondslag lag, kan dan achteraf de inzet van de bijzondere bevoegdheden wel rechtmatig geacht worden?

De inzet van bijzondere bevoegdheden is onder meer gebaseerd op de verwachting dat de inzet van het middel zal bijdragen aan het doel. De Commissie heeft de motivering voor het verzoek om toestemming voor de inzet van de telefoontap getoetst en geoordeeld dat deze aan de eisen voldeed. Dit verandert niet door het vroegtijdig beëindigen van het onderzoek.

164

In hoeverre en waarom acht de Commissie de mogelijkheid van gebrek aan integriteit, van deloyaal gedrag ten opzichte van de afdelingsleiding dan wel (de leiding van de) MIVD en van oplichting, een ernstige bedreiging voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht?

Uit paragraaf 7.1 blijkt dat het interne onderzoek niet een contra-inlichtingenonderzoek was. Derhalve gold voor dit onderzoek niet het vereiste van een ernstig vermoeden dat de betrokkene een concrete dreiging vormt voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht.

165

Welke bevoegdheden dan wel beperking heeft de MIVD volgens de Commissie wanneer het een onderzoek met het karakter van een evaluatie van informatie en dossier betreft? In hoeverre verschilt dit van de bevoegdheden dan wel beperkingen van een intern onderzoek?

Het gaat om de invulling die in het concrete geval door de MIVD wordt gegeven aan de term «intern onderzoek». De Commissie verwijst voor de verdere beantwoording van deze vraag naar paragraaf 7.1 van het toezichtsrapport.

166

Zijn de door de Commissie bedoelde betrokken medewerkers alleen de medewerkers die onderzocht zijn of ook de medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van het onderzoek?

Het is de Commissie niet duidelijk op welke passage deze vraag betrekking heeft.

167

Kan de Commissie uitsluiten dat er een verband is tussen de spanning tussen één van de betrokken medewerkers en de afdelingsleiding en het onderzoek?

De Commissie kan uitsluiten dat deze spanning ten grondslag lag aan het instellen van het onderzoek.

168

Kan de Commissie uitsluiten dat er een relatie is tussen het door het afdelingshoofd als bedreigend ervaren gesprek en het onderzoek of de aanleiding voor het onderzoek?

Zie de beantwoording van vraag 167.

169

Bedoelt de Commissie hier dat het aanvaarden van het uitvoeren van het onderzoek door de afdelingsleiding ondanks de ernstig gespannen verhouding slechts aanvaardt is door de Commissie omdat niemand anders het onderzoek zou kunnen uitvoeren?

Zoals blijkt uit paragraaf 7.2 van het toezichtsrapport aanvaardt de Commissie dat het noodzakelijk was de afdelingsleiding het onderzoek te

laten uitvoeren, omdat deze personen de enigen waren die precies wisten welke afspraken met de twee medewerkers waren gemaakt over hun werkzaamheden.

170

Heeft de Commissie bewust gekozen voor de formulering dat niet is gebleken dat het onderzoek niet objectief is uitgevoerd? Hoe had dit wel kunnen blijken?

De Commissie heeft geconstateerd dat het onderzoek zich sterk heeft gericht op het functioneren van de twee medewerkers en minder op de pensioenvoorziening-verdenking. De Commissie acht het mogelijk dat deze focus samenhangt met het feit dat het interne onderzoek is uitgevoerd door de leidinggevenden van de twee medewerkers. Het is de Commissie echter niet gebleken dat er sprake is van het niet objectief uitvoeren van het onderzoek. Dit had bijvoorbeeld kunnen blijken uit voor de twee medewerkers negatieve conclusies die niet werden gedragen door de onderzoeksresultaten.

171

Welke dossiers met welke informatie zijn gebruikt voor het onderzoek naar de pensioenvoorziening verdenking?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

172

Stelt de Commissie hiermee ook vast dat er geen intern onderzoek is gedaan het eerdere onderzoek naar het criminele contact dat de eerste aanleiding vormde voor de in totaal 9 onderzoeken?

Nee, in het eerste contra-inlichtingenonderzoek is niet een dergelijke evaluatie van informatie en dossiers uitgevoerd.

173

Is de Commissie bekend waarom is gezocht naar discutabele afspraken en contacten die anders waren dan afgesproken?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

174

De Commissie merkt op dat bevindingen nogal stellig zijn verwoord in aanmerking genomen het feit dat zij in een aantal gevallen op summiere informatie zijn gebaseerd. Hoeveel stellig verwoorde bevindingen berusten op summiere informatie? Hoeveel stellig verwoorde bevindingen zijn niet op summiere informatie gebaseerd?

Het gaat niet om losse bevindingen. De toon van het bedoelde deel van het document is nogal stellig, gezien de informatie die eraan ten grondslag ligt.

175

Welke operationele beslissing kent geen stafbehandeling, autorisatie of accordering, noch een papieren bewijs voor budgettering noch een paraaf van de dienstleiding? Is het standaard dat er wel stafbehandeling, autorisatie of accordering, bewijs voor budgettering en/of paraaf van de dienstleiding is bij operationele beslissingen?

Over de aard van de bedoelde operationele beslissing kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

176

De Commissie wijst op nogal wat tekortkoming in de organisatie; het overslaan van bepaalde stappen, geen controle of correctie door afdelingsleiding en gebrekkige verslagleggen. Verbindt de Commissie hier nog een conclusie aan met betrekking tot de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek?

De geconstateerde tekortkomingen hebben geen betrekking op de kwaliteit van het onderzoek.

177

Kan de Commissie toelichten hoe zij wel uit het dossier het ontbreken van stafbehandeling en de benodigde toestemming heeft kunnen afleiden en de afdelingsleiding, die over hetzelfde dossier beschikte, niet?

De genoemde constatering is juist afkomstig uit een analyse gemaakt door de leidinggeevenden. De Commissie merkt op dat het ontbreken van de stafbehandeling de leidinggeevenden kennelijk pas is opgevallen toen zij het operatiedossier hebben onderzocht in het kader van het interne onderzoek.

178

Is het de Commissie bekend welke personen hebben aangegeven dat er mondelinge toestemming is gegeven door de directeur van de MIVD voor het aangaan van financiële verplichtingen door één van de betrokken medewerkers? Zijn deze personen werkzaam bij de MIVD? Zijn deze personen ook door de Commissie onder ede gehoord? Zijn deze personen daarbij ontheven van hun geheimhoudingsplicht?

Het is de Commissie niet bekend op welke personen in het genoemde document wordt gedoeld. De Commissie heeft echter in het kader van haar onderzoek personen gehoord die de gang van zaken hebben bevestigd. Voor de verdere beantwoording van deze vraag verwijst de Commissie naar het antwoord op vraag 29.

179

Welke gevolgen hebben de verklaringen van deze personen over de mondelinge toezegging gehad voor het verdere verloop van het onderzoek?

Dit is als constatering vermeld in de analyse d.d. 8 mei 2007. De MIVD heeft op dit punt niet de conclusie getrokken dat de bedoelde operationele beslissing zonder toestemming is genomen. Gesteld wordt dat hiervan geen schriftelijke verslaglegging is aangetroffen.

180

Waarvan wordt in het dossier geen schriftelijke vastlegging aangetroffen? De mondelinge toezegging of de verklaring van een aantal personen over die mondelinge toezegging?

Gedoeld wordt op de mondelinge toezegging.

181

De Commissie acht de summiere invulling door de afdelingsleiding opmerkelijk gezien de belangen die op het spel stonden. Baseert de Commissie dat laatste op basis van haar eigen onderzoek of volgt de Commissie hier de redenering van de MIVD?

Het is de Commissie uit haar eigen onderzoek gebleken dat de invulling summier was.

182

Hoe verhouden zich de bevindingen in het eindverslag van het interne onderzoek van 11 mei 2007 tot de conclusie dat er niet getwijfeld wordt aan de integriteit van de MIVD?

De Commissie heeft zich uitgesproken over het handelen van de MIVD jegens de twee geschorste medewerkers. De in het interne onderzoek geconstateerde tekortkomingen geven geen aanleiding om te twijfelen aan de integriteit van de MIVD. Zie voorts de beantwoording van vraag 25.

183

Heeft de Commissie al eerder geconstateerd dat er al sprake was van een verstoorde werkrelatie?

Hier wordt bedoeld op een constatering van de MIVD in het eindverslag van het interne onderzoek, niet op een constatering van de Commissie.

184

Naar welk mogelijk eigenbelang en wiens mogelijk eigenbelang bedoelt de Commissie hier?

Hier wordt bedoeld op een constatering van de MIVD in het eindverslag van het interne onderzoek, niet op een constatering van de Commissie. De Commissie gaat ervan uit dat de MIVD met eigen belang doelt op het eigen belang van de twee medewerkers.

185

Is het de Commissie duidelijk welke grotere schade de twee medewerkers op termijn zouden kunnen aanrichten?

Ja, dat is de Commissie duidelijk. Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer mededelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

186

Is de Commissie bekend hoe men in het eindverslag is gekomen met de inschatting van de stappen die van beide medewerkers verwacht zouden kunnen worden?

Gezien de bevindingen in het eindverslag werd er rekening mee gehouden dat de dienstleiding mogelijk (rechtspositionele) maatregelen zou nemen jegens de twee medewerkers, die deze mogelijk zouden aanvechten.

187

Laat het eindverslag nadrukkelijk de mogelijkheid open om al dan niet corrigerende maatregelen te nemen?

Zie de beantwoording van vraag 186.

188

Het valt de Commissie op de conclusies in het eindverslag van het onderzoek slecht aansluiten bij de onderzoeksopdracht. Kent de Commissie de volledige onderzoeksopdracht? Wie is verantwoordelijk voor het formuleren van de onderzoeksopdracht?

De Commissie verwijst naar paragraaf 7.1 van het toezichtsrapport.

189

Is duidelijke afbakening van het doel niet een wettelijk vereiste voor het doen van onderzoek?

Zie de beantwoording van vraag 104.

190

Waarom kiest de Commissie voor de formulering dat het niet is gebleken dat het onderzoek niet objectief is uitgevoerd? Is het de Commissie gebleken dat het onderzoek wel objectief is uitgevoerd?

Zie de beantwoording van vraag 170.

191

Is het in de optiek van de Commissie te rechtvaardigen dat de MIVD hier een onderzoek doet dat volledig afwijkt van het onderzoek dat zij zich ten doel gesteld hebben? In hoeverre is het functioneren van medewerkers een concrete dreiging voor de veiligheid of de paraatheid van de krijgsmacht? Valt het functioneren van medewerkers niet onder een andere ambtenarenregeling dan de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv)?

Zie de beantwoording van vraag 164.

192

De Commissie mist een indicatie van de informatie die ten grondslag ligt aan de motivatie voor het onderzoek. Op welke wijze zijn de redenen en het doel van het onderzoek dan gemotiveerd?

Het is de Commissie niet duidelijk of deze vraag betrekking heeft op het interne onderzoek of op het hernieuwde veiligheidsonderzoek.

193

Eerder constateert de Commissie dat de feitelijke uitvoering van beide onderzoeken door dezelfde personen gebeurd. Speelt dat nog een rol bij de samenvloeiing van de beide onderzoeken?

Dat heeft inderdaad een rol gespeeld bij de samenvloeiing van de beide onderzoeken.

194

Hoe kan het hoofd afdeling juridische zaken van de MIVD (AJZ) tot een dergelijke verkeerde conclusie zijn gekomen? Geven de stukken hierover meer duidelijkheid?

Het hoofd van de AJZ had een ander beeld van de gang van zaken. De Commissie acht het niet uitgesloten dat er sprake is geweest van gebrekkige interne communicatie.

195

Heeft de MIVD de beide (verschillende) onderzoeken geïnitieerd, gemotiveerd en voor beide onderzoeken een verschillend plan van aanpak

opgesteld? Hoe kan de MIVD hierover in de verstrekte tijdslijn van de onderzoeken een andere visie hebben?

Van beide onderzoeken bestaat geen plan van aanpak. Zie voorts de beantwoording van vraag 194.

196

Welke onderzoeksopdracht is niet op schrift gesteld? Is de Commissie bekend waarom de opdracht niet op schrift is gesteld?

Hier wordt bedoeld op de onderzoeksopdracht voor het contra-inlichtingenonderzoek. Het is de Commissie niet bekend waarom deze opdracht niet op schrift is gesteld. Dat de opdracht breed is gesteld blijkt uit tegenover de Commissie afgelegde verklaringen.

197

Welke onderzoeksopdracht was breed gesteld? Hoe is Commissie gebleken dat de onderzoeksopdracht breed was gesteld wanneer deze niet op schrift is gesteld?

Zie de beantwoording van vraag 196.

198

Welk verschil in beeldvorming bedoeld de Commissie?

De Commissie verwijst naar de inleiding van paragraaf 8 van het toezichtsrapport.

199

Wie is verantwoordelijk voor het verstrekken van de onderzoeksopdracht aan het bureau?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

200

Is de Commissie bekend op basis waarvan het bureau de onderzoeksopdracht heeft opgevat als een opdracht om een contra-inlichtingenonderzoek in te stellen? Is het gebruikelijk een contra-inlichtingenonderzoek op te stellen op basis van een niet op schrift gesteld verzoek?

Ja, dit is de Commissie bekend. Over de reden dat de onderzoeksopdracht werd opgevat als een opdracht om een contra-inlichtingenonderzoek in te stellen kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld. Het is gebruikelijk dat de onderzoeksopdracht voor een contra-inlichtingenonderzoek op schrift wordt gesteld.

201

Betreffen de vermeende plannen en activiteiten die een bedreiging vormen voor de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht hetgeen is opgevangen over een mogelijke pensioenvoorziening?

Ja (zie paragraaf 8.1).

202

Kan de Commissie verduidelijken wat er bedoeld wordt met dat «zij van het een of ander op de hoogte zouden raken»?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

203

Op basis waarvan komt de Commissie tot het oordeel dat er sprake was van een zwaarwegende verdenking nu deze in eerdere onderzoek niet bevestigd noch ontkracht konden worden? Verwijst de Commissie naar een andere zwaarwegende verdenking?

De Commissie verwijst naar dezelfde verdenking. Het feit dat een verdenking nog niet is bevestigd of ontkracht, betekent niet dat de verdenking niet zwaarwegend kan zijn. Bedoeld wordt dat de verdenking betrekking heeft op ernstige feiten.

204

Is de Commissie duidelijk wat de relatie met de onbevoegde derde was? Is de Commissie bekend wie de onbevoegde derde is? Is de onbevoegde derde een medewerker van binnen of buiten de MIVD?

Het is de Commissie duidelijk wat de relatie was met de onbevoegde derde. Niet is gebleken dat er een verband was met het door de betrokken medewerker uitvoeren van zijn taak. Over deze persoon kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

205

Waarop baseert de Commissie de niet adequate reactie van de MIVD?

De Commissie acht de beschreven reactie van de MIVD in januari 2007 niet adequaat met het oog op de ernst van het incident, hetgeen ook blijkt uit het voornemen van de MIVD om krijgstuuchtelijke maatregelen te nemen jegens de betrokken medewerker.

206

Is de Commissie bekend over welke andere zaken er gesproken is?

Ja, van de gesprekken met de twee medewerkers zijn verslagen gemaakt die de Commissie heeft bestudeerd. In paragraaf 8.3 wordt ingegaan op andere onderwerpen die in deze gesprekken aan bod zijn gekomen.

207

Zijn al deze feiten en omstandigheden afkomstig van het onderzoek of de verhoren van de Commissie?

De bedoelde passages van paragraaf 8.3 van het toezichtsrapport hebben betrekking op hetgeen de twee medewerkers hebben gesteld in hun gesprekken met de MIVD op 9 augustus 2007, 18 september 2007 en 20 september 2007. In de bedoelde passages wordt eenmaal een bevinding genoemd die niet uit de gespreksverslagen afkomstig is. Het gaat om het door de directeur van de MIVD mondeling geven van toestemming voor het aangaan van een financiële verplichting tegen een hoger bedrag dan oorspronkelijk was afgesproken. Dit heeft de Commissie vastgesteld aan de hand van de tegenover haar afgelegde verklaringen.

208

Gaat het hier om hetzelfde afdelingshoofd dat zich geïntimideerd voelde?

Ja.

209

Uit het dossier bleek niet dat het afdelingshoofd toestemming had gegeven. Er bleek dus ook niet uit het dossier dat er geen toestemming is gegeven?

Nee.

210

Is het advies aan de landsadvocaat mondeling of schriftelijk gevraagd? Is het advies door de landsadvocaat mondeling of schriftelijk gegeven?

De landsadvocaat is zowel mondeling als schriftelijk om advies gevraagd. Het gevraagde advies is zowel mondeling als schriftelijk gegeven.

211

Heeft de betrokkene de voortzetting van het contact in het criminele circuit ook toegelicht?

Deze kwestie is door de MIVD met de betrokken medewerker besproken op 20 september 2007. Zijn reactie is samengevat weergegeven in paragraaf 8.3 van het toezichtsrapport.

212

Wat was de rol en positie van die onbevoegde derde? Is bekend of er een relatie was met de uitvoering van de taak?

Zie de beantwoording van vraag 204.

213

Verwijst de Commissie hier naar het oneigenlijk gebruik van de (financiële) middelen waarvoor mondelinge toestemming gegeven was volgens een aantal personen maar waarvan het afdelingshoofd dit zich niet meer kon herinneren?

Hier wordt door de MIVD gedoeld op de pensioenvoorziening-verdenking (zie paragraaf 6.2 van het toezichtsrapport).

214

Is de gepasseerde leidinggevende dezelfde die zich bedreigd en geïntimideerd voelde?

Het hoofd van de afdeling waar de twee medewerkers werkzaam waren is inderdaad één van de bedoelde gepasseerde leidinggevendenden.

215

Is de Commissie bekend waarom de MIVD hoewel in de positie om genoemde gedragingen te voorkomen dan wel te corrigeren dit heeft nagelaten?

De Commissie verwijst naar haar uiteenzetting in paragraaf 8.4 van het toezichtsrapport.

216

Welke documenten zou volgens de MIVD een van de betrokkene medewerkers bereid zijn te wijzigen?

Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer meedelen dan in het toezichtsrapport is vermeld.

217

De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzingen aangetroffen die deze stellingen ondersteunen. Heeft de Commissie vaker dingen niet aangetroffen in de MIVD documenten die wel vastgesteld hadden moeten worden? Is dit reden voor de Commissie te twifelen aan de verklaringen van de betrokken medewerkers? Zijn de betrokken medewerkers onder ede gehoord door de Commissie?

De stellingen van de twee medewerkers ten aanzien van dit punt worden niet bevestigd door de tegenover de Commissie door andere medewerkers van de MIVD afgelegde verklaringen. Daarnaast heeft de Commissie geen documentatie aangetroffen die het gestelde ondersteunt. Voor de verdere beantwoording van deze vraag verwijst de Commissie naar het antwoord op vraag 29.

218

Is de interne afspraak dat de medewerker rechtstreeks aan het afdelingshoofd rapporteerde schriftelijk of mondeling gemaakt?

De Commissie is van deze afspraak op de hoogte geraakt door haar gesprekken met medewerkers van de MIVD. Een schriftelijke weerslag van de afspraak is niet aangetroffen.

219

Bij wie ligt in dit geval de verantwoordelijkheid voor het overslaan van interne controlemechanismen? Bij wie ligt de verantwoordelijkheid voor het onvoldoende achteraf informeren van het afdelingshoofd?

De Commissie schrijft in beginsel het handelen van onderdelen van de MIVD toe aan de MIVD als geheel.

220

Is de Commissie bekend welke bepaalde maatregelen zijn genomen en wie verantwoordelijk is voor het doorvoeren en laten uitvoeren van deze maatregelen?

De maatregelen worden in paragraaf 8.3 beschreven. De Commissie schrijft in beginsel het handelen van onderdelen van de MIVD toe aan de MIVD als geheel.

221

Wie bepaalt wat de belangrijkste punten uit het overleg zijn die aan het management team van de afdeling worden voorgelegd? Kan daar alsnog, indien een specifieke missie daarom vraagt, van worden afgeweken?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

222

Wie beoordeelt die wenselijkheid of mogelijkheid?

Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

223

Wanneer de bewijsstukken ontbreken hoe kan dan achteraf de juistheid van de uitgaven vastgesteld worden?

Volgens de Commissie is in een dergelijke situatie de enige mogelijkheid om de juistheid van de uitgaven te controleren het vragen van een mondelinge verklaring aan de betrokkenen.

224

De Commissie noemt een aantal feiten en omstandigheden die redelijkerwijs de intrekking van de VGB's konden dragen. Zijn deze feiten en omstandigheden ook door de MIVD aangevoerd als reden voor het intrekken van de VGB's?

Ja.

225

Is de Commissie nagegaan of de haar bevreemdende consistentie in het rapport Borghouts wellicht een gevolg is van een verkeerde interpretatie van de tekst? Heeft de Commissie met leden van de Commissie Borghouts gesproken om hier duidelijkheid over te krijgen?

Naar het oordeel van de Commissie laat de tekst van het rapport van de commissie Borghouts geen ruimte voor een andere interpretatie. De Commissie heeft het dan ook niet noodzakelijk geacht hierover te spreken met de leden van de commissie Borghouts.

226

Waaruit is de Commissie gebleken dat het contact met de persoon uit het criminele circuit niet tot het uiterste is gemarginaliseerd?

Dit baseert de Commissie met name op de verklaring van de betrokken medewerker in het gesprek dat hij op 20 september 2007 heeft gevoerd met de MIVD. De medewerker gaf aan dat hij het niet meer zien van de persoon uit het criminele circuit niet zag als een praktische oplossing. Daarnaast gaf hij aan dat hij recent op een feest was geweest dat door de persoon uit het criminele circuit was georganiseerd (zie paragraaf 8.3 van het toezichtsrapport).

227

Is het de Commissie bekend waarom van het advies van de Commissie Borghouts is afgeweken?

Het is aan de Minister van Defensie om zich uit te spreken over de redenen die aan bepaalde beslissingen van de MIVD ten grondslag hebben gelegen.

228

Ook de bezwarencommissie komt tot hetzelfde advies als de Commissie Borghouts. Waarom komt Commissie tot een andere conclusie? Is dit op basis van dezelfde stukken?

Zie de beantwoording van vraag 15.

229

Kan de Commissie de inconsistentie toelichten tussen de (eerdere) constatering(en) van de Commissie dat de MIVD onvoldoende documenteert en de conclusie van de Commissie dat gebleken is dat de MIVD haar bevindingen en conclusies gedegen heeft gedocumenteerd?

Er is geen sprake van een inconsistentie. De bedoelde opmerkingen van de Commissie in paragraaf 11 van het toezichtsrapport (waarnaar in de samenvatting wordt verwezen) hebben met name betrekking op de eerdere onderzoeken: de eerste en tweede contra-inlichtingenonderzoek-

ken en het hernieuwde veiligheidsonderzoek naar één van de geschorste medewerkers. In het kader van het hernieuwde veiligheidsonderzoek naar de twee geschorste medewerkers heeft de MIVD haar bevindingen en conclusies gedegen gedocumenteerd.

230

Kan de Commissie aangeven waarin de feitelijke onjuistheid zit met betrekking tot haar opmerking dat de door de MIVD gehanteerde motivering voor de inzet van de bijzondere bevoegdheid feitelijk niet geheel juist is?

De Commissie kan, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

231

Is het volgens de Commissie ook mogelijk af te wijken van de feiten omdat zij de aanbeveling doet zo dicht mogelijk bij de feiten te blijven? Wat bedoelt de Commissie hiermee?

In de motivering voor de inzet van een bijzondere bevoegdheid worden de op dat moment bij de MIVD bekende feiten noodzakelijkerwijs doorgaans samengevat of op hoofdlijnen weergegeven. Het is dan van belang dat dit zo nauwkeurig mogelijk gebeurt door in de motivering zo dicht mogelijk bij de feiten te blijven.

232

Is het de Commissie bekend wie de targets en wie de non-targets zijn?

Ja. Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

233

Maakt het verschil voor de inzet van de bijzondere bevoegdheden of het targets of non-targets betreft?

Ja. Is de persoon tegen wie een bijzondere bevoegdheid wordt ingezet een non-target dan is sprake van een verzwaarde motiveringsplicht; er wordt dan minder gemakkelijk voldaan aan de vereisten van noodzakelijkheid, proportionaliteit en subsidiariteit. Voor een uitgebreide uitleg over de begrippen target en non-target verwijst de Commissie naar haar eerdere toezichtsrapporten nr. 10¹ en nr.19².

234

Aan welke leidinggevendenden binnen welke afdeling zijn de verzamelde gegevens, in strijd met artikel 35 WIV 2002, verstrekt? Is het de Commissie bekend op wiens verzoek die gegevens zijn verstrekt?

De Commissie is bekend met de toedracht van de gegevensverstrekking. Hierover kan de Commissie, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

235

Bedoelt de Commissie met deze aanwijzing de bijvangst?

Ja. De bijvangst bestond uit aanwijzingen dat er sprake was van activiteiten die het ministerie van Defensie zodanig zouden kunnen schaden dat daarmee de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht zou worden bedreigd.

¹ Toezichtsrapport van de CTIVD nr. 10 inzake het onderzoek van de AIVD naar het uitlekken van staatsgeheimen, Kamerstukken II 2006/07, 29 876, nr. 19 (bijlage), zie ook www.ctivd.nl.

² Toezichtsrapport van de CTIVD nr. 19 inzake de toepassing door de AIVD van artikel 25 WIV 2002 (aftappen) en artikel 27 WIV 2002 (selectie van ongericht ontvangen niet-kabelgebonden telecommunicatie), Kamerstukken II 2008/09, 29 924, nr. 29 (bijlage), zie ook www.ctivd.nl.

236

Is de Commissie bekend welke personen mogelijk betrokken waren bij het toebrengen van schade aan het ministerie van Defensie? Waren dit alleen personen binnen de MIVD of ook daarbuiten?

De Commissie kan, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

237

Is met het niet vaststellen dat schade werd toegebracht aan de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht tegelijkertijd vastgesteld dat er geen schade werd toegebracht aan de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht?

Nee. Zoals in het toezichtsrapport op pagina 46 staat vermeld, heeft de MIVD de vierde contra-inlichtingenoperatie afgesloten met de conclusie dat niet is vastgesteld dat schade werd toegebracht aan de veiligheid of paraatheid van de krijgsmacht.

238

Is de Commissie bekend welke personen het onderzoek juist wilde uitbreiden, waarom en in hoeverre zij het onderzoek wilden uitbreiden?

Ja, dat is de Commissie bekend. De bij de uitvoering van het onderzoek betrokken medewerkers en leidinggevenden wilden het onderzoek uitbreiden. De Commissie kan over de gewenste uitbreiding van het onderzoek, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

239

Waarop hadden de gegevens, die naar het oordeel van de Commissie niet relevant en niet het doel van de operatie dienden en daarom onterecht zijn verwerkt, betrekking?

De Commissie kan, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

240

Voor hoeveel en voor welke verschillende interpretaties is er ruimte in de motivering voor het zesde contra-inlichtingenonderzoek?

De motiveringen die zijn opgenomen in het plan van aanpak en in het toestemmingsverzoek voor de inzet van bijzondere bevoegdheden laten ruimte voor twee verschillende opvattingen. De ruime interpretatie betreft een contra-inlichtingenonderzoek in het kader van de c-taak van de MIVD. De enge interpretatie betreft een onderzoek ter ondersteuning aan de taakuitvoering door de MIVD.

241

Met welke nauwe focus is deze operatie door de MIVD opgezet?

De Commissie kan, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

242

Kan de Commissie per aanbeveling aangeven welke zijn overgenomen en in welke fase van de uitvoering deze zich bevinden?

De minister van Defensie heeft bij de aanbidding van het toezichtsrapport aan de Staten-Generaal aangegeven alle aanbevelingen van de

Commissie over te nemen. Het beantwoorden van algemene vragen met betrekking tot het beleid en de werkwijze van de MIVD is aan de minister van Defensie.

243

Waarom heeft de Commissie de terugkerende patronen en omstandigheden niet direct meegewogen in haar beoordeling van de activiteiten die door de MIVD zijn ontplooid? Spelen deze naar het oordeel van de Commissie geen rol in de activiteiten die door de MIVD zijn ontplooid?

Zoals de Commissie in paragraaf 11 van het toezichtsrapport heeft gesteld, gaat het niet om concrete feiten waarvan de Commissie van oordeel is dat zij zich lenen voor een juridische beoordeling. De Commissie heeft ervoor gekozen deze terugkerende patronen en omstandigheden wel te benoemen omdat dit een zekere context kan verschaffen en het de MIVD handvatten kan bieden voor zelfevaluatie, verbetering en ontwikkeling in de toekomst.

244

De ontstane situatie met de geschorste medewerkers is ten dele gelegen in het ontbreken van aandacht voor sturing, begeleiding en het afleggen van verantwoording van eigen medewerkers. Waarin ligt het andere deel?

De ontstane situatie met de geschorste medewerkers is primair gelegen in het bestaan van een gerechtvaardigde verdenking ten aanzien van de geschorste medewerkers en de noodzaak voor de MIVD in het kader van de taakuitvoering te handelen. Voor het overige verwijst de Commissie naar de conclusies en aanbevelingen en de slotopmerkingen die in het toezichtsrapport zijn opgenomen.

245

De Commissie heeft de indruk dat beeldvorming de beslissingen van de dienst heeft beïnvloed, bedoelt de Commissie dat feitenvergaring niet leidend was voor de beslissingen van de dienst?

Nee, dat bedoelt de Commissie niet. De beeldvorming heeft de beslissingen van de MIVD niet zodanig beïnvloed dat er sprake was van onrechtmatigheid (zie paragraaf 11 van het toezichtsrapport).

246

De Commissie geeft aan dat indien de MIVD zich bij de te nemen beslissingen nadrukkelijk had afgevraagd of een voorgenomen onderzoek of een concrete onderzoekshandeling paste binnen de taakstelling, bepaalde onderzoeken en onderzoekshandelingen een andere richting en betere inkadering hadden kunnen krijgen. Is de Commissie van oordeel dat indien bovenstaande in acht zou zijn genomen er mogelijk ook bepaalde onderzoeken niet hadden hoeven plaats vinden?

Zie de beantwoording van vraag 16.

247

Kan de Commissie toelichten of er, indien onvoldoende duidelijk is wat de achterliggende redenen zijn voor het instellen van een operatie en er onduidelijkheid bestaat over wat de eigenlijke doeleinden van een operatie zijn, overgegaan mag worden tot het instellen van een onderzoek?

Nee, de Commissie heeft het instellen van dit deel van de operatie dan ook als onrechtmatig beoordeeld.

248

Kan de Commissie toelichten welke beslissingen soms ad hoc zijn genomen?

De Commissie kan, vanwege haar plicht tot geheimhouding, niet meer medelen dan reeds in het toezichtsrapport is vermeld.

249

Kan de Commissie toelichten of bij het onderzoek dat door de Commissie zelf is verricht er sprake was volledige medewerking van de MIVD?

Zie beantwoording van vraag 43.

250

Wat is het oordeel van de Commissie over het gegeven dat met name eerdere onderzoeken slecht waren gedocumenteerd maar de MIVD toch de behoefte had om verdergaande onderzoeken in te stellen?

In het kader van met name de laatste vier contra-inlichtingenoperaties die zijn uitgevoerd, kreeg de MIVD telkens nieuwe aanwijzingen op grond waarvan nieuwe onderzoeken zijn ingesteld. Dit hield geen verband met de beperkte verslaglegging en dossiervorming in eerdere onderzoeken.

251

Is het mogelijk dat de melding niet is opgenomen in zijn dossier omwille van veiligheidsredenen?

De Commissie acht dat uitgesloten.